

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Cum se ține registrul de magazine

După cum se știe, dela 1 Aprilie 1939. prin
modificările aduse articolului 4 din impozitului
pe lux și cifra de afaceri, s'a introdus și obliga-
țiunea tinerii unui registru de magazine.

Până acum, ministerul finanțelor a preci-
zat numai că acest registru de magazine trebuie
să fie ținut de toți comercianții și industriașii,
cumpărători dela fabricile impozabile la cifra
de afaceri.

Inițierea evaziunii

Fată de întrebările numeroase ce ni se pun,
putem preciza următoarele:

Registrul de magazine a fost introdus cu
scopul de a se înlesni organelor fiscale efectua-
rea controlului asupra provenienței mărfurilor.

Aceasta, întrucât s'a constatat că până a-
cum, se practica o largă evaziune la plata im-
pozitului cifrei de afaceri.

În afară de aceasta, obligațiunea înregis-
trării mărfurilor, face imposibilă pe viitor eli-
berarea mărfurilor fără facturi timbrate, după
cum aveau obiceiul să facă unele fabrici mai
mici.

Cum se ține registrul de magazine

Registrul de magazine nu se timbrează, ci
doar se vizează la administrația financiară.

Se înregistrează complet și exact facturile
de cumpărare, precum și vânzările. Se debitează
cu toate mărfurile cari intră și se creditează
cu cele vândute.

Fiind un registru de sold, trebuie început
cu mărfurile aflate în stoc la 1 Aprilie, acolo un-
de există asemenea stocuri.

Situația micilor meseriași

Ținerea acestui registru ridică însă o serie
de probleme.

Legea cifrei de afaceri prevede generic obli-
gațiunea tinerii registrului de magazine, de
câte toți comercianții și industriașii, fără nici
un fel de distincție.

Se pune însă întrebarea dacă această obli-
gațiune nu devine împovăraătoare pentru micii
comercianți și meseriași, cari prin legea timbru-
lui au fost scutiți dela 1 Aprilie 1939 de obli-
gațiunea tinerii oricărui registru.

De altfel d. Eugen Demetrescu, directorul
cifrei de afaceri din ministerul finanțelor, a fost
sesizat de numeroase obligațiuni de a ține re-
gistru de magazine.

Inregistrările

O altă latură a noiei obligațiuni este aceea
a înregistrărilor.

Deși ministerul finanțelor a comunicat prin
instrucțiunile de aplicare că trebuie să țină re-
gistru de magazine comercianții și industriași
cari cumpără dela fabricile impozabile la cifra
de afaceri, totuși foarte mulți negustori cum-
pără numai dela engrosiști sau dela fabrici și
dela engrosiști. Organele de control pretind și
înregistrarea mărfurilor cumpărate dela en-
grosiști.

Apoi, se prevede și înregistrarea tuturor
vânzărilor, tot pe bază de facturi. Însă nu toate
vânzările se fac cu facturi, știut fiind că legea
timbrului — prin articolul 14 paragraful 13 —
excepțiază de obligațiunea eliberării de fac-
turi la vânzare către particulari, până la va-
loarea de 3.000 lei.

Tudnivalók az iparosok és kereskedők nyugdíjintézetéről

Milyen segélyeket folyósít az intézet

A Monitorul Oficial mult év december hu-
szadiki számában jelent meg az a nagyfontos-
ságú törvény, amely megalapította az iparosok
és kereskedők társadalombiztosító intézetét és,
amely bevezette a biztosítási alap javára szolgáló
új adót, amelyet minden iparosnak és kereske-
dőnek fizetnie kell. Ez az adicóális adó 1 szá-
zalékot tesz ki.

KIK RÉSZESÜLNEK SEGÉLYBEN?

A pénztár elvileg mindazoknak a kereske-
dőknek és iparosoknak támogatást ígér, akik sze-
gények, akiknek bejegyzett cégük van, vagy volt.

Még azok a kereskedők és iparosok is igényt
tarthatnak a törvényes segélyekre, akiknek most
már nincs bejegyzett cégük, de a törvénynek a
Hivatalos Lapban való megjelenése után beiga-
zolják azt, hogy legalább 10 éven át megszaki-
tás nélkül foglalkozásukat folytatták.

Az alapev tehát az, hogy elsősorban a sze-
gény kereskedők kaphatnak támogatást az in-
tézménytől. A pénztár támogatása a követke-
zőkre terjed ki:

a) betegség, vagy baleset esetén orvosi
gyógykezelésre, gyógyszerre és kötszere.

b) állandó rokkantság esetén, amely őket
kereskedelmük, vagy iparuk folytatásában aka-
dályozza, pénzbeli segítségre.

c) temetkezési segélyre és pedig a házastárs
és a kiskorú gyermek elhalálása esetén is, mi-
után ezek az elhalálozások a tag életében követ-
keztek be.

d) Pénzbeli segélyt kapnak azok a ta-
gok, akik tőkéjük elvesztése miatt, vagy
szegénységük miatt nem tudják folytatni
iparukat, vagy kereskedelmüket, minden
megélhetési eszköz nélkül maradtak. Ugyan-
csak pénzbeli segélyt kapnak az elhunyt ta-
gok özvegyei és kiskorú gyermekei is, ha
nem rendelkeznek az élet fenntartásához
szükséges anyagi eszközökkel.

Egészen különleges ága a biztosításnak az élet-
biztosítás, nevezetesen úgy a tagok, mint azok-
nak családjai, a pénztárral életbiztosítási ügyle-
tet köthetnek, ez azonban nem kötelező a tagok
számára.

A törvény részletesen felsorolja a tagok jo-
gait a segélyezésekkel kapcsolatban.

Szükséges tudnunk, hogy a pénztár tagjai,
akik a pénztár segítségét kívánják igénybe ven-
ni, kötelesek az illetékes kereskedelmi és ipar-
kamara mellett működő céghivataltól külön tag-
sági könyvet beszerezni, amely feltünteti az ál-
taluk folytatott kereskedelmi, vagy ipari szak-
mát.

Ezeket a tagsági könyveket a céghivatallal
láttaozni kell és pedig abban a negyedévben,
amelyben a tag a jogait igénybe kívánja venni,
ez alkalommal igazolni kell, hogy a kérelmező foly-
tatja foglalkozását és nem esik azon szabályok
alá, amelyek őt a biztosításból kizárják. Ezeket
a szabályokat alább ismertetjük.

Instrucțiunile de aplicare

Pentru a stabili un sistem uniform de apli-
care a prevederilor legii cifrei de afaceri, minis-
terul finanțelor va da instrucțiuni precise de fe-
lul cum trebuie ținut registrul de magazine.

Putem anunța, că se ya asigura un regim

A könyvecskét mindannyiszor be kell mu-
tatni láttamozás végett, valahányszor a tag a
pénztártól valamely segélyt igénybe kíván venni.

A könyvecské kiadásáért és láttamozá-
sáért semmiféle bélyeget vagy taxát nem kell le-
róni, minthogy az eziránti kérvények mentesek
a bélyeg és illeték alól. A pénztár által a tagok-
nak és azok családjaiknak nyújtott segélyek szin-
tén mentesek mindennemű adó taxa és dő alól.

KIK NEM RÉSZESÜLHETNEK SEGÉLYBEN

A törvény megállapítja azokat az eseteket is,
amikor a tagok nem részesülhetnek segélyben.
Ezek az esetek a következők:

Nem részesülhet segélyben az a tag, aki fog-
házbüntetés alatt áll, a büntetés végrehajtásának
egész ideje alatt. Hasonlóképen nem kaphat se-
gélyt az olyan tag sem, aki külföldön lakik. Az
utóbbi esetben azonban alapos indokollással az
igazgatótanács kimondhatja, hogy a segélyt ki-
vételesan folyósíthatja a külföldön lakó tag-
nak is.

Nem részesülhet segélyben az sem, akit ki-
utasítottak az országból, vagy akiről beigazolást
nyert, hogy hamis okiratokat használt fel a se-
gélyezés kieszközölése céljából. Ezekben az esetek-
ben a már folyamatban lévő segélyezéseket is
azonnal meg kell szüntetni.

Ha a tagot szanatóriumba vagy kórházba
helyezik el, akkor tagsági könyvecskéjét nem
kell láttamoztatni a kórházi ápolás ideje alatt.

Akiket hamis bukásban mondtak ki bűnös-
nek, az nem kaphat pénzbeli támogatást a
miatt, mert tőkéjét elveszítette és szegény
maradt, a többi segélyre azonban változatla-
nul igénye van.

MIKOR ESEDÉKESEK A SEGÉLYEK?

A gyógykezelés első napjától, illetve a bal-
eset bekövetkezésének napjától kezdve a tagnak
egészen felgyógyulásáig. Ez a jog megilleti a ren-
delkezési alap korlátain belül a tag házastársát
és kiskorú gyermekeit is, amennyiben ezek a tag-
gal egy háztartásban élnek.

Bizonyos esetekben a tagot szanatóriumba
vagy kórházba is lehet utalni. A kórházi ápolás
időtartama azonban nem haladhatja meg a hat
hónapot, csak kivételes esetekben lehet azt meg-
hosszabbítani, de akkor is csak a tag költségén.

A rokkantság esetére járó pénzbeli segély
csak akkor válik esedékessé, ha az orvosi gyógy-
kezelés már befejezést nyert és a tag munkakép-
telenségének fokát már megállapították.

A temetkezési segélyt a halálesetről szóló
bizonyítvány bemutatása után fizetik ki. A se-
gély összege 5 évi tagság után 5000 lei, tekintet
nélkül arra, hogy ezen időn belül mióta tagja a
kereskedő vagy az iparos a pénztárnak. Öt évnél
hosszabb idejű tagság után a temetkezési segély
évente 10 százalékkal emelkedik.

Az öregségi és szegénységi segély az erről
irányuló kérvény beiktatásának napjától kezdve
illeti meg a tagot, amennyiben beigazolja, hogy

de anlesnre comerciantilor detaillisti, înregis-
trarea vânzărilor unei teste de ace, de pildă, ne-
corespunzând spiritului în care a fost redactat
articolul 4 din legea impozitului pe lux și cifre
de afaceri.

megfelel a törvényben és a végrehajtási utasításban felsorolt feltételeknek. Ebből a célból a pénztárhoz be kell nyújtani az összes igazoló iratokat. A pénztár kikéri a Kereskedelmi és Iparkamara véleményét is és az utóbbi köteles ezt a véleményt a lehető legrövidebb időn belül megadni. Ez vonatkozik a szegényen maradt családtagok segélyezésére is.

Magát a segélyezés összegét és annak módját a regulament fogja megállapítani és a segélyezés arányban fog állani a tag cégbejegyzésének régiségével és családi terheivel.

Meg kell említenünk még azt, hogy mindazok, akik legalább 10 évig nem folytatták működésüket, nem támaszthatnak jogot a segélyre.

HOGYAN KELL KERNI A SEGÉLYEKET?

Amint láttuk, a segélyt a tagsági könyv alapján külön kérvénnyel és megfelelő bizonyítékok alapján kell kérni a biztosító pénztártól. A határozat ellen a fél az elintézésről számított 15 napon belül reklamációval élhet és pedig a következőképpen:

a) az igazgatótanácshoz (consiliul de administratie) a gyógykezelési és temetkezési segély iránti kérvényekre vonatkozóan;

b) a közgyűléshez, az állandó rokkantság esetére járó pénzbeli segély és a szegénységi segélyre vonatkozó kérvényeknél.

A reklamációkat a pénztár vezérigazgatóság útján a most említett hatóságokhoz címezve kell benyújtani. Amennyiben a tag a fent említett időn belül nem nyújt be reklamációt, az jogerős marad és a bírói hatóságok is kötelesek azt jogerősnek elismerni.

A tagokat illető jogok két esztendő alatt érvényesülnek el attól a naptól számítva, amikor esedékessé váltak.

Megismételjük, hogy a törvény 94. szakasza szerint egy öt tagból álló bizottság van meg szervezve abból a célból, hogy a törvény végrehajtását tartalmazó regulamentet megszövegezze.

Más szóval: a segélyezések még nem kezdődtek meg és nem is kezdődnek meg addig, amíg a végrehajtási utasítás meg nem jelenik. A tagok hozzájárulásai azonban máris megkezdődtek, mert mint említettük, az 1 százalékos pótdót január 1-től kezdve behajtották az összes kereskedőktől és iparosoktól.

Megszűntették a „kultúrbeliégeket”.

A Hivatalos Lap egyik legutóbbi számában közli a törvényrendeletet, melynek értelmében 1939. április 1-től kezdődőleg megszüntették a kultúrbeliégeket és ennek jövedelmét évi kétféle állami szubvencióval helyettesítik. Ezt az összeget a postavezérigazgatóság évenként utalja át a Banca Nationalăhoz a „Casei Scoalelor” és a „Culturii Poporului” javára, a pénzügyi év első felében. Ezt a szubvenciót a „Casei Scoalelor” és a „Culturii Poporului” igazgatósága ugyanazokra a célokra használja fel, mint azoknak a kultúrbeliégeknél jövedelmét, amelyekkel a képeslevezőlapokat látták el eddig.

POLITIKUS BETEGSEG.

A klinikán jelentkeztek az orvosnál egy asszony és elmondja a panaszait. Az orvos megvizsgálja és kikérdezi:

- Tuberkulózis nem volt a családban?
- Nem.
- Apja, nagyapja, nagyanyja?
- Mind keresztények, kérem.

A vidéki hatóságok nem kötelesek a hivatalos lap nyomdájánál rendelni nyomtatvány-szükségeiket.

A grafikai munkaadók szövetsége és a grafikai munkások szövetsége emlékiratban fordult a munkaügyi miniszterhez és rámutattak arra, hogy az a kormányinézkedés, amely arra kötelezte a közhatóságokat, hogy nyomtatványukat csak a hivatalos lap nyomdájában készíthessék, súlyos helyzetbe hozta a nagy nehézségekkel küzdő nyomdaipart. A pénzügyminisztérium kérésére belülről működő állami nyomtatványokat központosító hivatalos lap nyomdájában való megrendelése. A vidéki hatóságok ezután nyomtatványukat bármelyik vidéki magánnyomdában is beszerezhetik, csupán az a kötelességük, hogy a megrendelőlevél másolatát küldjék el az állami nyomtatványokat központosító hivatalnak.

A vasut fel akarja emelni a teheráru díjszabást

A legfőbb szállítási tanács sorozatos megbeszéléseivel kapcsolatban gazdasági körökben az a hír tartja magát, hogy a CFR fel akarja emelni a fuvardíjakat. A vasút ugyanis nagy beruházási programot akar megvalósítani a legközelebbi évben és az ehhez szükséges pénzt egyrészt a személyszállítási kedvezmények nagymértvű csökkentésével, valamint az áruszállítási díjtételek emelésével akarja előteremteni. Az országutakon történő áru fuvarozás új rendjének bevezetésével is ezt a célt követi a vasút, amely az autóforgalom erős versenyét akarja kikapcsolni, amelynek következtében a CFR

jóformán alig jutott már szállítandó áruhoz. Hozzávetőleges számítás szerint a június elsejével életbe léptetett új autófuvározási rendszer kilonként körülbelül 80 banival drágítja meg az árú szállítását. Az autófuvározási verseny kikapcsolása most már lehetséges teszi a vasúton történő áruszállítások viteldíjainak felemelését. Hír szerint a teheráru díjszabás felemelésével egyidejűleg a CFR meg akarja szüntetni az iparvállalatok részére eddig megadott kedvezményes állomási díjszabásokat is. Természetes, hogy a tervezett fuvardíjemelés ellen az érdekelt gazdasági körök már megmozdultak.

A pénzügyminiszter részletes utasítását várják a raktárkönyvek vezetése ügyében az iparosok és kereskedők

A forgalmi adó ellenőrzése végett minden kereskedőnek és iparosnak raktárkönyvet kell tartani, feltéve, ha olyan gyáraktól vásárol, amelyek forgalmi dőköteles cikkeket gyártanak. Ezt az április 1-én életbe léptetett forgalmi adótörvény IV. szakaszának módosítása mondja ki. A raktárkönyvnek az összes vásárlásokról szóló számlákat tartalmaznia kell, valamint az eladott árú számláit. Így tulajdonképpen a cél nem a raktári készlet feltüntetése, hanem a számlákon át a készlet apadásának és emelkedésének megállapítása, hogy a kincstár ellenőrizhesse, miszerint minden árú után lefizetik-e a forgalmi adót.

A törvény gyakorlati keresztülvitelénél érdekes kérdések merültek fel. Így például: Kötelesek-e ilyen könyvet vezetni a kiskereskedők és kisiparosok, akiket az április elsejei bélyegtörvény általában mentesít a könyvvezetés alól? A forgalmi adótörvény módosított IV. szakasza sze-

rint, csak a gyáraktól kikerült árúkról szóló számlák vezetendők a raktárkönyvbe, ezzel szemben a kincstári ellenőrök a nagykereskedőktől vásárolt árú bevezetését is követelik. A legvitásabb kérdés az, hogy miképpen vezesse be a raktárkönyvbe a kereskedő a 3000 leien alúli eladását, amikor a bélyegtörvény 14. szakaszának 13. paragrafusa szerint, nem tartozik a magánosoknak számlát adni.

Vitán felüli és erről intézkedés is történt, hogy a raktárkönyv nem bélyegzendő, hanem csak láttamozandó a pénzügyigazgatóság által. A raktárkönyv április 1-i kezdeti leltárral nyitandó meg és a számlák bevezetésénél az azokban felsorolt árú is növekedik, illetve fogyatékba kerül. Valószínű, hogy a pénzügyminiszter legközelebb részletes utasítást fog a fenti kérdések tekintetében kiadni.

75 ezrelék jutalék illeti a postát az utazók által behajtott összeg után

Csak külön engedéllyel hozhatják magukkal a cégek megbízottjai a behajtott pénzt. Ovadékokat kell letétbe helyezni az engedély elnyerhetése végett.

A módosított postamonopóliumtörvény végrehajtásával kapcsolatban a postavezérigazgatóság újabb rendeletet adott ki. A most kiadott magyarázó rendelet a törvény második szakaszával foglalkozik. Ez a szakasz határozza meg a postamonopóliumot, valamint mindazokat a szolgáltatásokat, amelyek ennek a monopóliumnak tárgyát képezik. A posta vezérigazgatóságától érkezett rendelet ennek a szakasznak alkalmazására vonatkozóan tartalmaz utasításokat és leszögezi, hogy a pénzügyi összegek egyik helységről a másikba való szállítása is — az említett második szakasz értelmében — a posta monopóliumát képezi. Így tehát megszűnik a különböző ipari és kereskedelmi vállalatoknak az a joga, hogy a más helységeken levő követeléseiket utazók útján hajtsák be, illetve

tilos az utazóknak az így behajtott összegeket magukkal hozni, hanem az említett összegeket postán kell feladni.

Abban az esetben, ha a postai feladást el akarják kerülni és a behajtott összegeket mégis

személyesen akarják haza hozni, a vállalat erre külön engedélyt kell, hogy kérjen a posta vezérigazgatóságától. Az engedély iránti kérvényt a helyi postafőnökséghez kell beadni és az átlagban behajtott összegek arányában biztosítékot kell letétbe helyezni. Miután pedig a vállalat az engedélyt megkapta, a behajtott összegek 0.75 ezrelékét illetékként a postához kell befizetni.

Az említett rendelet már végrehajtásra is került és megkezdtek az alkalmazás ellenőrzését. Hatósági közlegyek az utóbbi napokban a vonatokon igazoltatásokat folytattak le és az iránt érdeklődtek, hogy

vannak-e a vonatokon hivatásos utazók, akiknél vállalatuk számára behajtott összegek vannak.

Az érdekelteket az igazoltatás után felszólították, hogy a legközelebbi állomáson vállalatuk számára postán adják fel a behajtott összegeket.

Timisoarán megalakult a nemesfémiparosok céhe

Timisoarán megalakult Timis királyi helytartóság nemesfém iparosainak céhe, amelynek élére a következő vezetőséget választották: Elnök Dumoniú Ioan, alelnökök Zill Ervin és Prexi nyáncz Géza, ellenőrök Andris Rezső, Megyeri Rezső, titkár Ladányi Jenő, pénztáros Utvili László, hites könyvelő Engel Jenő. A választmány tagjai: Kleitsch Károly, Jakab Ferenc, Kleininger István, Maiwurm András, Kecskeméti Sándor, Neumann Ferenc (Lugos), Wiesner Nándor, Iritz Hartmann, Kuklay Nándor és Benisch Lajos.

FIZETESKEPTELENSÉG

Bíró Vendel 42 éves segédkönyvelő bejelentette a főnökének, hogy fizetéséből képtelen megélni,

INDOKOLT RÉMÜLET.

Krix ijedt arccal mondja Kraznak,

— Jól nézek ki, viszket a tenyerem és a babona erre azt mondja, hogy pofonütök valakit.

— Na és ettől vagy úgy megrémülve.

— Dehogy. Attól, hogy milyen nagy pofont kapok majd vissza attól, akit megütök.

JÚNIUS 7-IG MEGHOSSZABBÍTOTTA A BÉRLETI SZERZŐDÉSEK LÁTTAMOZÁSÁNAK HATÁRIDEJÉT.

A pénzügyminisztérium május 23-án kiadott rendeletével június 7-ig meghosszabbította a bérleti szerződések láttamozásának határidejét. Eddig az időpontig még büntetés nélkül lehet a szerződéseket a pénzügyigazgatóságon bemutatni. Akik a rendelkezésre álló idő alatt nem tesznek eleget a bemutatási kötelezettségnek, pénzügyi kihágást követnek el a jegyzőkönyvet vesznek fel ellenük.

Kötelesek-e a közkereseti- és betéti társaságok is illetékegyenértéket fizetni ingatlan vagyonuk után?

Az 1939. április 1-i törvény lényegesen módosította a régi belyegtörvénynek az illetékek egyenértékére vonatkozó szabályait. Az érdekeltek kötelesek voltak az illeték egyenérték alá tartozó összes ingatlan és ingó vagyonukról adóvallomást benyújtani, amelynek alapján az ideiglenes megkezdtek az illeték egyenérték kivételét. Mivel még mindig nincsenek tisztában az érdekeltek azzal, hogy

lehetnek-e illetékegyenértéket fizetni és milyen vagyonuk után,

szükségessé látjuk a törvény idevonatkozó szabályait röviden megismertetni.

Illetékegyenértéket általában az összes jogi személyek tartoznak fizetni, tehát a kereskedelmi és ipari társaságok is, mert ezek is jogi személyek, sőt bizonyos megkülönböztetések szerint a közkereseti és betéti társaságok is, vagyis általában a társaságok.

Illeték egyenértéket kell fizetni általában mindenféle ingatlan vagyon után, mint ahogy a törvény mondja és az alább közölt pénzügyminiszeri rendelet részletesen magyarázza, minden olyan ingatlan után, amely természeténél vagy rendeltetésénél fogva ingatlan vagyonnak tekintendő és pedig a terhek levonása nélkül. Az illeték egyenérték az ingatlanokra vonatkozóan általában véve 0.40 százalékos.

A részvénytársaságok és szövetkezetek a tulajdonukat képező természetükkel vagy rendeltetésükkel fogva ingatlanok tekintendő vagyon után a terhek levonásának figyelembevétele nélkül, az ingatlanok értékének 0.20 százaléka fizetik be illeték egyenérték címén. Azok a betéti és közkereseti társaságok, amelyek 10 évnél hosszabb idő óta állnak fenn, szintén kötelesek a természetükkel vagy rendeltetésükkel fogva ingatlanoknak tekintendő vagyonuk értéke után illeték egyenértéket fizetni és pedig 0.10 százalékos.

Mindezek a jogi személyek nemcsak ingatlanok után, hanem

ingó vagyonuk után is kötelesek illetékegyenértéket fizetni

és pedig a zingó vagyon nettó értéke után (tehát itt már le lehet vonni a terheket és pedig az érték 0.20 százaléka). A törvény szerint azonban a kereskedelmi társaságok ingó vagyonuk után nem kötelesek illetékegyenértéket fizetni.

Az új törvény kifejezetten hangsúlyozza, hogy természetükkel fogva ingatlanoknak tekintendők azok az épületek, telkek, berendezések és üzemek is, melyek valamely vállalat céljaira szolgálnak, vagy amelyeket valamely vállalat használ.

Eddig a vállalatok milyen természetű ingatlanai mentesek voltak az illetékegyenérték alól.

Több kérdésközlésre válaszolunk akkor, amikor a fentiek alapján lezögezzük, hogy a tíz évvel hosszabb időre létesült betéti és közkereseti társaságok is kötelesek ingatlanok után illetékegyenértéket fizetni, amennyiben az ingatlanok a cég nevére vannak telekkönyvezve, vagy amennyiben azokat a cég a vállalat céljaira használja.

HOGYAN VETIK KI AZ ILLETEK-EGYEN-ÉRTÉK ADÓT?

Az új törvény és a mostani miniszeri rendelet alapján illetékértékkadó alá esnek a vállalatok működéséhez szükséges összes üzemek, épületek, telkek, felszerelések, melyek eddig mentesek voltak, mert csak rendeltetésükkel fogva voltak ingatlanoknak minősítve. Most már természetükkel fogva ingatlanoknak tekintendők és így illetékköteleseké válnak.

HA MÁS HASZNALJA A VAGYON-TÁRGYAKAT.

Illetékegyenérték jár az olyan vagyontárgyak után is, amelyeknek kitermelésére másoknak van engedélyezve (concessionat), valamint a hasznbérbe vagy bérbeadott javak után is, amennyiben azoknak a jogi személy a tulajdonosa.

A törvény, amikor ezt a szabályt megállapította, a kincstár kérésének tett eleget. Egyarában az a tény, hogy valakit csak a pusztá tulajdonjog illet, más esetekben sem mentesít az illetékegyenérték

ték fizetése alól. Ilyen az a eset, például, amikor a javak harmadik személy használatára, illetve a vagyon minden haszna harmadik személy tulajdonába jut. A belyegtörvény tehát nem tesz különbséget, mert azon az állásponton van, hogy az adót akkor is kell fizetni, ha egyáltalában nincs is jövedelem, mert az illeték egyenértékkadó az elmaradó átruházások társának ellenértéke és nem jövedelmi adó.

HOGYAN TÖRTÉNIK AZ ÉRTÉKELES?

Az illetékegyenérték kötelezettsége alá tartozó vagyontárgyak felértékelésére nézve az eddigi szabályok maradtak érvényben azzal, hogy szigorúan respektálni kell a belyegtörvény 53. szakasz c.) pontjának a minimális érték megállapítására vonatkozó szabályait, vagyis fenntartják a hagyaték értékelésére érvényben lévő eljárást.

A fentebb említett módon megállapítható minimumra vonatkozó rendelkezések nem kötelezők az adókiadó hatóságokra, amennyiben a zádkivétel alkalmával olyan elemek birtokába jutottak, amelyekből jelentősen nagyobb értékre lehet következtetni.

A tulajdonképeni ingatlanokra vonatkozóan, a melyek tehát nem valamely vállalat céljaira használatnak, amikor a leltári érték nem felel meg a forgalmi értéknek, az értéket a telek és az épület négyzetmétereire szerint kell megállapítani, figyelembe véve a zingatlan fekvését, az épület rendeltetését és tartósságát stb. és az érték nem lehet kevesebb, mint a minimális érték.

A vállalat céljaira használt ingatlanoknál pedig az értékelés a következő szabály szerint történik: meg kell állapítani

a telek és épület négyzetméterarányos értékét, figyelembe véve az ingatlan fekvését, a szomszédos telek értékét, az épület állapotát, tartósságát és használatát és általában véve a hagyaték értékelésére vonatkozó szabályokat kell követni.

Az ingatlanoknál meg kell állapítani a beszer-

zési árat úgy, ahogy az a vállalat könyveiben szerepel, össze kell hasonlítani azt az árat a leltárban felvett forgalmi árral, az utóbbit azonban csak abban a mértékben kell figyelembe venni, amennyiben megközelíti a valóságos forgalmi értéket, tehát inkább, mint csak kiindulási elemet.

A most említett szabályokkal szemben nem jöhetnek figyelembe az értékelésnél a különböző amortizációk vagy a latens tartalékok, amelyeket a vállalat az ingatlanok értékéből levon.

Amennyiben valamely technikai szakvéleményt, mint amilyen az egyezség, garancia, biztosítás, nem lehet az ingatlan értékelésénél felhasználni, az érték megállapításánál a beszerzési értékből kell kiindulni, ezt az értéket a megadóztatás pillanatáig figyelemmel kísérni és levonni az igazolt használatért járó százalékos használati időnek és a használat tényének figyelembevételével.

Minden esetben minden egyes vállalatnál ki kell nyomozni azt, hogy voltak-e biztosítva a technikai felszerelések és ebből a célból kérni kell a biztosítási kötvénynek (szerződésnek) felmutatását.

Abban a esetben, ha a leltárban ezek az ingatlanok amortizált értékkel vannak felvéve, ki kell nyomozni a beszerzési árat. Minden esetben, amikor a vállalat amortizációt könyvelt el, amely nagyobb is lehet, mint az egyenes adótörvényben megállapított mennyiség, csak a normális használatnak megfelelő reális mérték lehet figyelembe venni, megállapítva minden esetben azt, hogy mennyi ideig használhatja még a vállalat az ingatlant.

MENTESÉGEK AZ ILLETEK EGYENÉRTÉK ALÓL.

Az új törvény pontosan felsorolja azokat a javakat, amelyek mentesek az illetékegyenérték alól és azokat a jogi személyeket, melyeket ez a mentesség megillet. Így a kormányzósági, megyei, községi és községi ingó és ingatlan javaik után nem fizetnek illetékegyenértéket. Községi ingókat azok tekintendők, amelyek anélkül, hogy politikai, vagy területiális jellegűek volnának, a közigazgatás részét képezik és meghatározott közérdek teljesítése a céljuk.

Mentesek az illetékegyenérték alól az úgynevezett közhasznú vállalatok is (stabilimente de utilitate publica), tehát azok, amelyeket az állam szubvencionál. Ebben a kategóriába tartoznak az állam által segélyezett vállalkozások ingatlanai, tehát a parochiális ingatlanok is.

Közügyulést tartott az aradi Iparos Otthon

Ebben az évben megkezdik az Iparos Aggmenház berendezését.

Reinhart Gyula elnökletével vasárnap délelőtt tartotta meg rendes évi közgyűlését az Aradi Iparos Otthon. A megnyitó beszéd után Bakács Miksa igazgatótanács tag olvasta fel az évi jelentést, amely többek között a következőképpen hangzik:

— Az 1938. év a csendes, de szorgalmas munka és a tőkegyűjtés jegyében folyt le. Igyekeztünk az ingatlanainkat terhelő tartozásokat lefizetni, hogy azután abba a helyzetbe jusson Otthonunk, hogy a vállalat kötelezettségeinek teljes egészében eleget tehessen és összes jövedelmeit a tagok majdani ellátására fordíthassa. Az Otthon ingatlanainak értéke 3.354.571 lei. Ezzel szemben tartozásaink kitétek 1.613.185 leit, úgyhogy az Iparos Otthon tiszta vagyona a készpénzkészlet, berendezést, stb. beleértve, kitétt 1.977.828 leit, míg a múlt évben vagyonunk értéke 1.712.367 lei volt. Így tehát a vagyoni szaporulat az 1938. évben 265.461 leit tett ki. Az Iparos Otthonnak jelenleg 695 tagja van. A vagyoni szaporulatot a tartozások apasztására fordították.

Kegyelettel emlékezett meg ezután a jelen-

tés az Iparos Atthon halotairól: Müller Henrikről, Lohser Lajosról, Hirsch Antalról és id. Koncsok Lajosnéról.

Hangsúlyozta a jelentés, hogy az anyagi eredmények elérésében az Otthon jelentős támogatásban részesült a hölgybizottság részéről, a miért a hölgybizottságnak a közgyűlés egyhangúlag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg. A könyvtár vezetését az idén is szakavatottsággal Illyés István látta el.

Közölte a jelentés, hogy az Iparos Aggmenház céljaira megvásárolt Ciorogariu-utca 3. sz. alatt lévő ház vételhátraléka 80 ezer lei. Ezt még az év folyamán le akarják fizetni, amikor megkezdődhet enne a nemes célú intézménynek a berendezése.

A jelentést a közgyűlés tudomásul vette, az igazgatóságnak a felmentvényt megadta, a költségvetést megszavazta, majd pedig betöltötte a vezetőségben megüresedett helyeket.

Igazgatósági tagok 3 évre: Braun Samu, Hilyer Mihály, Köszeghy Emil, Sztojka Kálmán. Igazgatósági póttagok 3 évre: Matekovits László, Uzsora István. Választmányi tagok 1 évre: Bauer Miklós, Birkenheuer Péter, Borsos Zsigmond, Czeiler István, Czernóczky Imre, Dukász Lajos, Faggyas Antal, Gartner Márk, Gáspár Árpád, Govits Ferenc, Hosszpodár Miklós, Lovasberényi Árpád, Molnár István, Martini János, Rossi Ferdinánd, Szabó József, Szirbusz Vazul, Turtuerén Fülöp, Wolf András. Választmányi póttagok 3 évre: Málka Henrik, Depold Ferenc, Nagy János, Nánassy László, Szentessy Péter. Számvizsgálóbizottsági tagok egy évre: Bozsik Ernő, Pálkás Kálmán, Holló Frigyes, Kún József, ifj. Nagy Károly. Számvizsgálóbizottsági póttagok: Dein Miklós, Riedl Ödön, Rózsa Béla.

Tapéták áron alul

elköltözés miatt nagy választékban

Arad. Bul. Regele Ferdinánd 13. özv. Glück Józsefnél.

Finom női gyapjuszövetet exportál a timisoarai Gyapjúipar

Vám- és illetékkezeléssel hozhatja be a vállalat a szükséges gyapjúfonalat

A timisoarai Gyapjúipar Rt. textilipari vállalat jelentős női gyapjuszövetkivitelt bonyolít le. A szükséges finomgyapjúfonalat a Gyapjúipar Rt. a behozatali vám, az autorizációs illeték és a 12 százalékos illeték letétbe helyezése mellett importálhatja azzal a feltétellel, hogy amennyiben hat hónapon belül a feldolgozott gyapjúfonalat kiviszi, úgy a vámhivatal visszatéríti ezeket a letétbe helyezett összegeket. Az importtal járó többi taxát a vállalat köteles megfizetni. A gyapjúfonalakat egyébként a Gyapjúipar Rt. a kontingentálási szabályok figyelembe vételével hozhatja be és más anyagokkal nem keverheti, úgy, hogy tiszta gyapjú női szövetet köteles exportálni. Értesítéseink szerint a Gyapjúipar Rt. részben a nyugati államokba, részben a Balkán-államokba exportálja a finom női gyapjuszövetet.

LEYONTA A KONZEKVENCIAIT.

A kis Móríc felszáll a villamosra és azt mondja a kalauznak:

- Gyerekjegy.
- A kalauz végignézi és így szól:
- Nagy vagy te már a gyerekjegyhez.
- Igen? — sunyit Móríc — akkor ne tegyem.

A NEMZETGAZDASÁGI MINISZTER MEGÁLLAPÍTOTTA AZ EGYES ÁLLAMTITKÁROK HATÁSKÖRÉT A MINISZTERIUM KEBELÉBEN.

A nemzetgazdasági minisztérium államtitkárainak hatáskörét Bujoiu nemzetgazdasági miniszter a következőkben állapította meg:

Emil Marian államtitkár hatáskörében tartozik: a kereskedelmi és ipari szakmai szervezetek igazgatósága, az importszabályozó igazgatóság, az exporttámogató igazgatóság, a külkereskedelmi és fizetési egyezmények igazgatósága, a mérték- és súlyigazgatóság, valamint a minisztérium általános jellegű kérdései.

Nicolae Missir mérnök, államtitkár irányítja: a hitelgazgatóság (a Biztosítási Felügyeleti Hivatal) az iparfejlesztési igazgatóság és az energiaigazgatóság ügyeit.

Ion Rosetti Bălănescu államtitkár hatáskörébe tartozik: a petroleumtermelési és bányagazgatóság, a geológiai intézet, bányakutatási kezelőség, a bányaredevencák és bányaadók igazgatósága, jogügyi osztály és a RIMMA.

Mircea Ionescu államtitkár irányítja: a nyersanyagigazgatóság, számviteli igazgatóság, személyzeti igazgatóság, titkárság és adminisztráció statisztikai intézet és a légvédelmi szervezeti hivatal ügyeit.

KITUNÓ JATEK.

- Mancika, játszunk képviselősdit.
- Milyen az?
- Én fűt-fűt ígerek, maga pedig engem választ.

FEKETELISTARA HELYEZI A POSZTÓKARTELL A ROSSZUL FIZETŐ KERESKEDŐKET.

A márciusban és áprilisban jelentkezett újabb fizetésképtelenségi hullám hatása alatt a posztógyárak az eladási feltételek újabb megszűrését tervezik. Értesítéseink szerint a vezetővállalatok között előrehaladt tárgyalások vannak olyan irányban, hogy közös érvennyel megszűrőssék az eladási és hitelfeltételeket. A tárgyalások az áruk kérésére nem vonatkoznak, ahol továbbra is fenn akarják tartani a szabadversenyt. Ezzel szemben az a terv is felmerült, hogy a tervezett egyezményben résztvevő gyárak közös inkasszószolgálatot állítsanak fel, amely csak az úgynevezett gyenge és rossz adósoknál kihelyezett hitelek behajtásával foglalkozna. Az elgondolás az, hogy a megállapítandó eladási és hitelfeltételek ellen vétő kereskedőket nemcsak maga az érdekelt hitelező gyár, hanem az egyezményhez csatlakozott valamennyi vállalat közösen szólítaná fel a fizetésre, illetve a feltételek betartására és ha ez a felszólítás nem vezetne eredményre, a kartellizált posztógyárak közös szankciókat léptetnének életbe a „feketelistára” helyezetttekkel szemben.

Megszervezik a tárgumureşi asztalosipar olcsó anyagbeszerzését

A tárgumureşi asztalos ipartársulat új vezetősége a napokban ülést tartott, amelyen Elek János, a nemrégiben megválasztott elnök, adott munkatervet. Az ülésen sor került a vezetőségi tagok igazoltatására, majd a nemrégiben megválasztott vezetőség ellen benyújtott fellebbezéseket vizsgálták meg. Tekintettel arra, hogy a fellebbezést olyanok nyújtották be az új vezetőség ellen, akik nem tagjai az asztalos ipartársulatnak, a vezetőség a fellebbezéseket egyhangúlag elutasította.

Ezek után Elek János elnök ismertette munkatervét és hangsúlyozta, hogy tanácsos volna az asztalos ipartársulat rendes tagjait olyan anya-

gokkal ellátni, amelyeket gyári áron lehetne beszerezni. Részletesen kifejtette, miképpen lehetne ezt a megvalósulás útjára terelni, úgyhogy az anyag árát csak akkor fizetnék ki, amikor az asztalosok a megrendelt munkát már le is szállították. Ezután rátért arra, hogy a közeljövőben szó lehet arról, hogy az ipartársulat termelő és fogyasztási szövetkezetnek alapjait fektesse le Târgu Mureson. Az új vezetőség egyhangúlag elfogadta az elnök indítványát és munkatervét, majd bizottságot jelölt ki azzal, hogy mindenben segítségére legyen az elnöknek munkaprogramjának megvalósításában, amelyről azt várják, hogy végre újból talpra áll a tárgumureşi iparosságnak ez a rétege.

Az üzleti könyvekbe bevezetett tételeket igazoló iratok nélkül nem fogadják el az adókielérési hatóságok

Az évi adókielérések során a fővárosi „Minerva” posztógyári részvénytársaság azt kérte, hogy az adóköteles jövedelemből vonjanak le neki 42.000 leit, amit az alaptőke emelésével kapcsolatos költségekre adott ki. A felszólítási bizottság a kérést elutasította azzal az indoklással, hogy a tőkeemelésrel járó kiadás nem tartozik szorosan magára a vállalatra, hanem a részvényesek által fizetendő. A gyár ezzel egyidejűleg azt is kérte, hogy vonják le az adóköteles jövedelemből azt a 105.808 lei kárt is, amelyet tűzvész következtében szenvedett. A felszámolási bizottság megállapította azonban, hogy a tűz után a vállalat 430.000 lei kártérítést kapott a biztosító intézetektől, viszont a könyveiben feltüntetett 105.808 lei kár fennállását semmiféle irat, amelyet tűzvész következtében szenvedett, nem támasztja alá és ezért ezt a kérést is elutasította. A posztógyár fellebezett a táblához, amely azonban ugyancsak elutasította a csökkentési kérést, még pedig azzal az

indoklással, hogy a tőkeemelésnek ugyanolyan jellege van, mint a vállalat alapításának és így az ezzel járó költségeket is magának az alaptőkének, vagyis a részvényeseknek kell viselniük és nem a cégnek, miután nem olyan költségről van szó, amely jövedelmet hoz. Nem fogadta el a tábla a „Minerva”-gyár azon érvelését sem a tűzkárral kapcsolatban, hogy mihielyt a kincstár megbízhatónak fogadta el a cég könyveit, amelyekben a 10.808 leies kár is szerepel, nem lehet a könyvekben szereplő tételek közül egyet sem mellőzni, mint bizonyítékot, illetve nem lehet megkülönböztetést tenni az egyes tételek között, ha az egész könyvet rendbenlevőnek ismerték el. A tábla szerint minden költségről és kifizetésről igazolóiratoknak kell lenniük, amelyekkel be lehessen bizonyítani a kiadások valóságát és összegét és így az a tény, hogy pontosan 105.808 leit írtak be kárként a könyvekbe, nem elég bizonyíték arra, hogy ezt az összeget levonják az adóköteles nyereségből.

A Legfőbb Gazdasági Tanács elkészítette az ötéves gazdasági terv vázlatát

A vázlat alapján készül el a végleges terv, amely szentesítés után kötelező erővel bír minden minisztérium számára

Az ország gazdasági életének egységes irányítása és az ezzel kapcsolatos tervek előkészítése érdekében reorganizálta a kormány a múlt évben a Legfőbb Gazdasági Tanácsot. A Legfőbb Gazdasági Tanács, amint emlékeztet, még a múlt év nyarán kidolgozta azokat az irányelveket, amelyeknek figyelembe vételével kell elkészülnie a több évre szóló gazdasági tervnek. Ezeket az irányelveket — amelyeket annak idején részletesen ismertettünk — a Legfőbb Gazdasági

gi Tanács megküldte véleményezés végett a gaz helyzetben azóta bekövetkezett változásokra és gazdasági egyezményekre, a Legfőbb Gazdasági Tanács megalkotta az ötéves gazdasági tervet, amely terv két kötetből áll.

Az első kötetben a Legfőbb Gazdasági Tanács megállapítja az egyes termelési, kereskedelmi ágak, a pénzügyek, a szállítmányozás, stb helyzetét és gyakorlati javaslatokat tesz ezeknek fejlesztésére és a kapcsolatos aktuális problémák megoldására.

A második kötet kizárólag azokat az adatokat sorakoztatja fel, amelyeken a Legfőbb Gazdasági Tanács terve, illetőleg javaslatai felépülnek.

Az ötéves gazdasági tervet a Legfőbb Gazdasági Tanács megküldte átirat kíséretében Calinescu miniszterelnöknek és a gazdasági tárcák minisztereinek. A kísérelőlevélben, amelyet Argetoianu C. királyi tanácsos, a Legfőbb Gazdasági Tanács elnöke írt alá, a Legfőbb Gazdasági Tanács utal arra, hogy a terv tulajdonképpen csak vázlat, mert egy alapos terv elkészítéséhez hosszabb idő tanulmánya szükséges.

Értesítéseink szerint, a Legfőbb Gazdasági Tanács által elkészített tervvázlat alapján fog elkészülni a tényleges ötéves gazdasági terv, amelyet a minisztertanács elé terjesztenek jóváhagyás céljából, majd Öfelsége, a király elé terjesztik szentesítés végett.

A Legfőbb Gazdasági Tanács működési szabályzata szerint a szentesített terv kötelező minden tárca számára és a törvényeknek, végrehajtási utasításoknak, végzéseknak, rendeleteknek, határozatoknak és az egyes minisztériumok programjainak összhangban kell állania a gazdasági tervben lefektetett elvekkel.

A megszűnt vállalatok adója

A pénzügyminiszter megállapította, hogy egyes vállalatok azon a címen, ahol megvoltak adóztatva, megszűntek működni, akart azért, mert onnan elköltöztek, akár pedig azért, mert működésüket végleg beszüntették. Ennek ellenére minden évben újból megadóztatják azokat, illetve áthozzák adójukat. Ilyenformán egyes pénzügyigazgatóságok a tartozások évenként való átvitele folytán nemlétező vállalatok ellen a végrehajtások egész sorozatát kísérik meg azért, mert a nemlétező vállalat nem adott be adóvallomást, de elmulasztotta kérni az adó leírását is. E felesleges munka elkerülése végett a pénzügyminiszter legutóbbi rendeletében úgy intézkedett, hogy amennyiben az ilyen vállalatokat nem lehet kinyomozni, az adótörvény értelmében intézkedni kell az adó leírása iránt. Ha később, bizonyos idő elteltével, a vállalatot megtalálják, végre kell hajtani azt még az évekkel azelőtt megszűnt kereskedelmi jövedelmük után járó adóért is, vagy elköltözés esetén az összes kincstári tartozásukért. Ebben az értelemben sürgősen intézkedni kell az összes adótartozások véglegesítése iránt.

A városi szállítások és árverések új szabályzata

A Hivatalos Lap május 20-iki számában igen terjedelmes szabályrendelet jelent meg, amely a városi és községi üzemek részére történő anyagbeszerzéseket, szállításokat, munkamegrendeléseket és árlejtéseket szabályozza.

Az anyagszállításokra vonatkozóan a szabályzat szerint akár saját rezsimből, kár vállalatok útján hajtják végre a munkákat, bizonyos előkészítő eljárásra van szükség, amely alkalommal meg kell állapítani a beszerzendő anyagok mennyiségét, technikai feltételeit és a szállításra szánt időt. Minden évben a költségvetés megalkotása alkalmával részletes programot kell készíteni az év folyamán szükségessé váló anyagok beszerzéséről, a rezsiben vagy vállalatok útján végrehajtandó munkálatokról. Ezt a tervet a jóváhagyás végett a belügyminisztérium megfelelő ügyosztályához kell felterjeszteni. Semmiféle árlejtést vagy árverést, vagy munkamegrendelést nem lehet teljesíteni megfelelő költségvetési tétel nélkül. Csak egészen kivételes esetekben lehet ezt a szabály mellőzni. A kereskedelmi üzemek 1 millió lei értéken alul mentesítve vannak az előzetes vélemény, illetve jóváhagyás kötelezettsége alól.

Mindenféle szállítás, munkamegrendelés, bérbeadás, haszonbérbeadás, stb. a következő módokon teljesíthető: nyilvános árverés, szűkebb körű árverés, vagy megegyezés útján, vagy saját rezsiben.

Megegyezés útján, tehát árverés mellőzéseivel csak 300.000 lei értéken alul lehet anyagot beszerezni, vagy munkákat megrendelni és csak akkor, ha a szállítás végrehajtásához valamilyen különleges bizalom szükséges, vagy ha a késedelem kárt okozna, ha katonai vagy közérdek nem engedné meg az árverés megtartását, ha az anyagok vagy tárgyak, művészi termékek, amelyeket csak specialisták tudnak előállítani vagy megszerezni, ha a szállításokat állami vagy közhasznú iparvállalatok speciálisan megszabott áron végzik, ha munkálatuk végrehajtása alkalmával előre nem látott pótmunkák szükségessé merülne fel, vagy pótdanyag beszerzéséről kellene gondoskodni.

Szűkebb körű árverést pedig akkor lehet tartani, amennyiben a fenti okok valamelyike fennforog és legalább öt pályázó jelentkezése biztosítható.

A szabályrendelet szerint nyilvános árverésen a jövőben a következők vehetnek részt: Olyan termelők, vagy vállalkozók, akik specialitásuknak megfelelően képesek arra, hogy megfelelő körülmények között jó anyagot szállítsanak vagy munkát végezzenek. A termelő gyárak e célból felhatalmazott szervezetei. Ismert és jóreputációjú kereskedelmi cégek, amelyeknek szakmájukhoz tartozik bizonyos termékek előadása.

A szállítónak szerepelnie kell abban a táblázatban, amelyet a községek ecélből állítanak össze. Ugyancsak ilyen táblázatot készítenek a vállalkozókról is, akik még azt is bizonyítani tartoznak, hogy a mérnöki kamara tagjai, vagy magasabb műszaki iskolát végeztek. Kézművesek és iparos munkaadók szintén szerepelhetnek mint munkavállalkozók, amennyiben a munka végrehajtása nem követel meg valamely mérnöki tevékenységet.

Átmenetileg, de legfeljebb egy millió lei érték erejéig résztvehetnek az árveréseken olyanok is, akiknek nincs meg a kellő képzettségük, de akik igazolni tudják, hogy 1937. január 1. előtt hasonló szállításokat végeztek, vagy munkát teljesítettek teljesen megfelelő körülmények között.

A szabályrendelet teljes részletességgel szabályozza a garanciákra, az árverések megtartására, az árverési feltételekre, az árverés formalitásaira, a megrendelésre, az anyagok és munkák átvételére, valamint a szankciókra vonatkozó intézkedéseket is.

Ezek a szabályok, mint említettük, vonatkoznak az úgynevezett kereskedelmi tisztviselőkre is. A gyakorlatban már meglehetősen kialakult az a vélemény, hogy ki tekinthető kereskedelmi tisztviselőnek? Az eredeti törvény ugyanerre nézve csak kevés felvilágosítást nyújt. A

85. szakasz a következőképpen definiálja a tisztviselők fogalmát:

Az ipari és kereskedelmi telepek, üzletek irodáiban, raktáraiban, áruházaiiban vagy tartozékaiban, egészben, vagy részben szellemi munkát, vagy szolgálatot végző munkavállalók magántisztviselőknak tekintendők.

A gyakorlatból tudjuk, hogy felmondási idő és szabadságidő szempontjából általában tisztviselőnek tekintjük mindazokat, akik nem fizikai munkások és főképpen kereskedelmi üzletben, vagy az irodában dolgozó alkalmazottakat. A kereskedősegéd nemcsak fizikai munkával, hanem részben szellemi munkával is foglalkozik, mert a vevőkkel tárgyal, alkuszik, elad, sőt néha bevásárol is. Ezen az alapon minősítik a kereskedősegédek is magántisztviselőknak a felmondási és szabadságidő szempontjából.

A tisztviselők szabadságideje lényegesen nagyobb, mint a többi alkalmazottaké. A szabadságidő tartamára vonatkozóan változatlanul érvényben van a 91. szakasz következő intézkedése:

A vállalatnál eltöltött 1—3 évi szolgálati idő után a szabadság 10 nap, 3 évi szolgálati idő után 14 nap, 5—10 évi szolgálati idő után 21 nap. Minden további szolgálati év után a szabadságidő egy nappal több, de a 30 napot nem haladhatja meg.

Ami a tisztviselőknak a szabadságidőre járó

Az alkalmazottak nyári szabadsága

A múlt évben több olyan törvény jelent meg, amely némileg módosította és kiegészítette az alkalmazottak szabadságidejére vonatkozóan eddig érvényben volt rendelkezéseket. Miután a nyári szabadságidő engedélyezése a legközelebbi napokban aktualizálódik, tekintettel arra is, hogy olvasóink közül igen sokan érdeklődtek az új törvények rendelkezései iránt, szükségesnek látnuk, hogy röviden összefoglalva az érvényben lévő szabályokat újból ismertetni.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a munkaszerződésekről szóló törvény 49-ik szakasza, amely általában a nem kereskedelmi tisztviselők szabadságidejére vonatkozik, változatlan marad. Ez a 49-ik szakasz így szól: Köteles a munkáltató a munkavállalónak évente pihenési szabadságidőt engedélyezni a következő szabályok szerint:

Az ugyanazon vállalatnál 1—3 évi szolgálati idővel bíró munkavállaló szabadságideje 7 nap. 3—5 évi szolgálat után 10 nap. 5—10 évi szolgálat után 14 nap.

Ezen időn túl minden további év után a szabadságidő egy nappal hosszabb, azonban a 30 napot nem haladhatja meg. Az itt megállapított szabadságidőt a felek megegyezése nem szállíthatja le, vagy nem mellőzhető. A szabadságidő tehát minimálisnak tekintendő.

A legalább 10 munkást foglalkoztató kereskedelmi és ipari vállalatok a szabadságidőt csoportokban adják ki, úgy hogy a vállalat rendes működése zavartalan maradjon.

A munkavállaló a teljes szabadságidőre az utolsó 3 hónap alatt élvezett átlagos javadalmazásának, összes mellékjuttatásainak megfelelő fizetést kap, arányban állítva a szabadságidő napjaival.

Ez a törvény eredeti rendelkezése. Ezt a szabályt a szabadságidő tartamára vonatkozó rendelkezésen kívül alkalmazni kell minden alkalmazott szabadságidejére, tehát a kereskedelmi tisztviselőkre vonatkozólag is.

Az 1938 október 19-én megjelent törvényt módosítás a fentebb szövegeztől idézett szakaszhoz a következő bekezdés fűzi.

A munkáltató köteles e szakasz rendelkezéseinek értelmében alkalmazottainak szabadságidőt engedélyezni.

PAPUCSEKNÁL.

- Angyalom, de nehezen várom a néma hetet.
- A politikában
- Frászt, nálad

fizetését illeti, erre nézve az 1938. november 21-iki törvény a következő rendelkezést tartalmazza:

A havifizetéses alkalmazottaknál az átlagos javadalmazást úgy számítják ki, hogy megszorozzák a szabadság napjainak a számát azzal az összeggel, amely megfelel a alkalmazott legutóbbi 3 havi fizetésének. Ezt az összeget azután el kell osztani a szabadságidő alatti munkanapok számával. Természetes, hogy a legtöbb vállalat nem ragaszkodik szigorúan a törvény betűihez, hanem kiadja a rendes havi fizetést, tekintet nélkül arra, hogy az illető tisztviselő kiveszi a szabadságot. Ennek az intézkedésnek inkább akkor van jelentősége, amikor a ki nem adott szabadságidő miatt az alkalmazott kártérítéssel lép fel főnöke ellen.

Tudjuk ugyanis, hogy a szabadságidő engedélyezésének elmulasztása szankcióval jár. Ebben a tekintetben változatlanok maradtak a munkaszerződésről szóló törvény idevonatkozó rendelkezései.

A törvény 50. szakasza szerint az a munkáltató, aki nem adja ki az alkalmazottaknak törvényes szabadságidejét, köteles az egész szabadságidőre járó fizetésének kétszeresét, mint kártérítést megfizetni.

Felhívjuk még olvasóink figyelmét arra, hogy a katonai szolgálatra való behívás nem tekinthető szabadságnak és a szabadságidőbe nem számítható be. Amint azt nemrégiben közöltük, a gyakorlatra behívottak általában, ha legalább 2 évig voltak már szolgálatban és ha nők vagy családostak, fél fizetést kell adni és a gyakorlat után okvetlenül vissza kell venni állásukba.

délezni, függetlenül az alkalmazottakra vonatkozó fizetési rendszertől, (idő egység szerinti fizetés, fizetés a munka arányával, a munka minősége vagy mennyisége szerint.) Ez a rendelkezés annyit jelent, hogy bármilyen rendszer szerint is fizeti a munkaadó a alkalmazottat (órabér, napszám, hetibér, vagy havifizetés stb., vagy az elvégzett munka mennyisége, vagy minősége szerint) a szabadságidő feltétlenül jár az alkalmazottnak. Bizonyos azonban, hogy a rendelkezés nem vonatkozik az ideiglenes átmeneti alkalmazottakra, hiszen a szabadságidő elvileg is olyanoknak jár, akik bizonyos időt töltöttek már a vállalat szolgálatában.

A szolgálati időre vonatkozó magyarázatot nemcsak az 1938 október 19-iki, hanem a november 21-iki új törvény is részletesebben kifejti.

Az eredeti törvény értelmében a vállalatnál eltöltött szolgálati időnek azt az időt kell tekinteni, amelyet az alkalmazott ugyanannál a vállalatnál eltöltött még akkor is, ha a szolgálati szerződés ideiglenesen a törvény 74-ik szakaszának a), b) és c) pontja alapján szünetel. Ez a szünetelés olyankor fordul elő, amikor a felek közötti szolgálati szerződés, a kikötött idő felmondás, közös megegyezés, vagy valamely fél vétkeisége miatt megszűnt ugyan, de később ismét életbe lépett. Amint az új törvény indokolása mondja, ezzel a törvényhozó meg akarta akadályozni azt a visszaélést, hogy a munkáltató csak azért szüntesse meg valamely munkaszerződést, illetve szakítson meg, hogy meg rövidítse a szolgálati időt és kevesebb szabadságot adjon a alkalmazottnak. A szolgálati időre vonatkozó rendelkezés különben a felmondás gyakorlása szempontjából is érvényes.

Ugyancsak a szolgálati idő alapján szerzett jog biztosítására szolgál az 1938 november 21-iki törvény következő intézkedése:

Ha valamely társaságnak vagy munkaadónak több vállalata van, az alkalmazottnak egyik vállalatától másik vállalatába való áthelyezése nem szakítja meg a szolgálati időt.

Ugyancsak az új törvény rendel el a következőket:

A szabadságidőt az alkalmazottak számára a naptári év folyamán kell engedélyezni. A szolgálati idő azonban nem a naptári év kezdetétől, hanem a szolgálati idő kezdetétől kell számítani. A vállalatok tartoznak a vállalati helyiségben szabadságolási táblázatot kifüggeszteni abból a célból, hogy minden szabadságra jogosult alkalmazot legalább 10 nappal megelőzően tudomást szerezhesse szabadságidejének kezdetéről.

A vasúti fuvarlevelek felbélyegzésének és a gyorsáru feladású vevények új rendje

A vasút vezérigazgatósága elrendelte, hogy a gyorsáru feladásához használatos fehér színű vevényeket vonják ki a forgalomból és a jövőben mindenféle gyorsáru (mesagerie) zöld színű vevényekkel adandó fel a vasúton. Ezzel kapcsolatban a CFR rendelete még közli, hogy azokra a zöld színű feladóvevényekre, amelyek elismervényi szelvényén víznyomások, vagy domborművű 3-3 leies kincstári bélyegek vannak, nem kell további kincstári okmánybélyegeket ragasztani, hanem csak 2-2 leies repülőbélyeget és 25-25 banis statisztikai bélyeget. Ezeket a bélyegeket éppen úgy, mint a többi szállítási okmányon lévő bélyegeket a feladóállomás a feladási nap bélyegzőjével köteles érvényteleníteni. Ugyanígy kell megsemmisíteni a rendeltetési állomás által felragasztott bélyegeket is azok kivételével, amelyeket az átvevő aláírásával érvénytelenítenek. Az egyenesen vonatra feladott újságcsoomagok szállítási vevényén lévő okmány- és egyéb bélyegeket a poggyászkocsi vezetőjének bélyegzőjével érvénytelenítik. A mezőgazdasági termékekhez használt feladóvevényeket és bérmentesítési bélyegeket a küldemény kiszolgáltatása után a rendeltetési állomás őrzi meg. A rendelet további részében a CFR vezérigazgatósága ismét felhívja a vasúti személyzet figyelmét arra, hogy az új rendelkezések értelmében több feladó, több rendeltetési állomás, vagy több címzett esetén nem lehet együttes fuvarlevelet, vagy szállítási vevényt elfogadni, hanem minden feladónak, vagy minden rendeltetési állomásnak és minden címzettnek külön fuvarlevéllel és szállítási vevénnyel kell a csomagokat feladni. Végül a szeszesitalok, sör, élesztő, stb. vasúti szállításához szükséges szabadforgalmi bércek, valamint a kincstári hatóságok által kibocsátott és a szállítási okmányokhoz mellékelni nyújtott iratok, bizonylatok mentesek úgy az okmány, mint a repülőbélyeg kötelezettsége alól.

KITUNÓ SZERVEZŐ.

Két uriember találkozik az uccán és az egyik megkérdi:

- Na mi van önnel, elhelyezkedett már?
- Sajnos, még nem.
- És miből él?
- Tetszik tudni, a feleségem keres és abból élünk.
- És mivel foglalkozik a kedves felesége?
- Hát kérem, először is fehérneművarrónő, aztán este fellép egy táncosportban és éjjel egyik mulatóban egy dzsessz-zenekarban harmónikás.
- Na ez, szép, csak egyet szeretnék még tudni.
- Mit?
- Hogy ezek után mikor alszik önagysága?
- Hogy mikor alszik? D-iben, amikor egy kirakatban hálóingreklám.

A VASÚTI SZALLÍTÁSON RÉSZTVEVŐ CÉGEK A VERSENYTÁRGYALÁSOK ELŐTT NEM KÖTHETNEK ELŐZETES MEGALLAPODÁSOKAT.

A vasút központi igazgatósága módosította a versenytárgyalásokról szóló szabályzatát. Az új rendelkezések értelmében a vasút különböző szükségleteinek beszerzésére kiírt versenytárgyalásokon (árlejtéseken) résztvevő cégeknek a tárgyalás megkezdése előtt nyilatkozatot kell tenniük, hogy az árakra vonatkozóan egymás között nem kötöttek előzetes megállapodást.

HIABA MINDEN.

A fiatal férj hazajön és megint gulyás van ebédre. McMatlankodva mondja az aszonykának:

- De édesem, már megint gulyás?
- Ne haragudj, drágám, — védekezik az aszony, — de akármit kezdek főzni, a végén mindig gulyás lesz belőle.

A légügyi minisztérium állást foglalt a repülőbélyegek egységesítése ellen

Az UGIR akciót indított, hogy az aviatikai bélyegilletékeket egyesítsék a bélyegtvörvényben előírt bélyegilletékekkel. Ez az akció nem vezetett eredményre, mert a légügyi és tengerészeti minisztérium állást foglalt a két bélyeg egyesítése ellen, azzal az indoklással, hogy saját közegei jobban ellenőrzik az aviatikai bélyegtvörvény alkalmazását.

Felosztatását mondotta ki a timisoarai ipari szindikátus

Megalakult az Ipari Munkaadók Egyesülete.

A timisoarai ipari munkaadók szindikátusa most tartotta meg tizennyolcadik évi rendes közgyűlését, amelyen egyúttal felosztatását is kimondotta. A felszámolást a céhtörvény rendelkezései tették szükségessé. Az ipari szindikátus közel két évtizedes tevékenysége során erős foglalat és tevékeny harcossá vált az iparosérdeknek s különösen a legnehezebb időkben volt jelentős szerepe a tagok s az iparosság szempontjából. Nem egyszer sikerült országos akciónak is megnyernie a többi iparosszervezetet. A mostani közgyűlést Kovács István kocsigyártó, elnök nyitotta meg. Gazda József titkár számolt be az elmúlt évben kifejtett tevékenységről. Az ipari munkaadók szindikátusa ebben az évben is minden aktuális iparoskérdéssel foglalkozott és igyekezett elintézési módokat találni. Különösen az iparosok könyvelési ügyével, az építő- és kőművesmesterek szerzett jogainak elismerésével, a képesítéshez kötött iparágak kiterjesztésének kérdésével foglalkozott sokat az utóbbi hónapokban, igyekezett a tagoknak kezére járnai az adóügyekben és társadalmi szerepet is betölteni.

A közgyűlés megadta a vezetőségnek a fel-

mentvényt s egyúttal annak teljes elismeréssel adózott. Kimondotta aztán a szindikátus felszámolását és felszámolóbizottságot küldött ki. Ennek tagjai Kovács István volt elnök, Albu Constantin, Csendes Lipót, Erhardt Péter, Hermann György és Öszterling János ellenőrök, Klung János v. pénztáros, Veterány Viktor dr. egyesületi ügyész és Gazda József titkár. A közgyűlés erre átalakult alakulóközgyűléssé, amelyen a szindikátus helyébe lépő timisoarai ipari munkaadók egyesületének létesítését mondták ki.

Az alapszabályokat Veterány Viktor dr. terjesztette be. A közgyűlés választmányt alakított, amelynek tagjai: Árendt Gyula, Gutu Simon, Götz László, Hirschl Albert, Hollinger Miklós, Huhn János, Kovács István, Oláh Sándor, Reichardt Gyula, Reichenbach Sándor, Romy Kálmán, Szappanos Gyula, Szász János, Tillich Rózsa, Wantum Brunó, Walzer Miklós, Wawrin-szky Béla. A választmány a saját kebeléből választja meg az egyesület elnökét és két alelnökét. Ellenőrök lettek: Csendes Lipót, Hermann Gy. és Öszterling János.

Junis 10-ig be kell adni a hadmentességi adóvallomásokat

Az április elsején életbeléptetett új és súlyos adónemek közül egyik legfontosabb és csaknem mindenkit érintő adónem: a hadmentességi adó, melynek végrehajtása június 10-ikén esedékes, illetőleg június 10-ig kell beadni azokat a vallomási íveket, amelyek alapján az adót ki fogják vetni.

KIK KÖTELESEK HADMENTESSÉGI ADÓT FIZETNI?

A törvény szerint adókötelesek a következők:

1. Azok, akiket büntetésből hosszabb-rövidebb ideig kizártak a hadseregből, büntetésük lejártá utántól kezdődőleg. Ezek 41-ik életévük betöltéséig kötelesek adót fizetni.
2. Azok, akik önmagukat szándékosan tették katonai szolgálatra alkalmatlanná (öncsonkítás, stb.) Ezek 50-ik életévük betöltéséig adókötelesek.
3. A kiknek bevonulását, illetve tényleges szolgálatát különböző okok miatt elhalasztották. Ezek az elhalasztás idejében adókötelesek (papság), mindaddig, amíg hivatásukat végzik és 41. életévüket betöltik.
5. Azok, akiket orvosi vizsgálatok alapján elbocsátottak a hadseregből. Ezek 7 évig adókötelesek.
6. A kik kimaradtak a hadkötelesek névjegyzékéből, vagy hamis adatokkal kivonták magukat a hadkötelezettség alól. Ezek 50 éves korukig adókötelesek.
7. A kik korosztályuk bevonulása idején nem jelentkeztek tényleges szolgálatra, bármilyen ok miatt (szökevények, stb.). Ezek mindaddig adókötelesek, amíg katonai szolgálatuknak nem tesznek eleget.

KIK NEM ADÓKÖTELESEK?

1. A kik kegydíjből, közsegélyből élnek, mert munkaképtelenek.
2. A kik katonai szolgálatukból kifolyólag katonai szolgálatra alkalmatlanokká váltak.

Városi vágóhidak csak hadseregszállító börgyáraknak adhatják el a nyersbőrt.

Megírtuk, hogy a minisztertanács határozata szerint az ország nagyobb városaiban lévő vágóhidak a 16 kilogramnál súlyosabb marha- és lóbőröket csak a hadseregszállítással foglalkozó börgyáraknak adhatják el, a hivatalosan megállapított áron. A Hivatalos Lap május 15-i számában megjelent minisztertanácsi jegyzőkönyv ezt a rendelkezést az összes megyeszékhelyek és megyei városok vágóhidjaira kiterjesztette.

3. Azok, akiknek évi jövedelmé nem haladja meg az ötezer lejt.

A hadiárva, hadirokkantak és hadiözvegyek fiai csak az alapösszeget fizetik a hadmentességi adóból.

A HADMENTESSÉGI ADÓ ÖSSZEGE

A hadmentességi adó alapösszegeből és változó összegből áll.

Az alapösszeg mindenkinél évi 800, azaz nyolcszáz lei, a változó összeg a hadköteles saját és szüleinek vagyoni, illetőleg kereseti viszonyaitól függ és azt a következőképpen állapítják meg:

Az első három évben a 800 leies alapösszeghez hozzáadják a hadköteles és annak szülei állami adójának 10 százalékat és azok fizetésének, nyugdíjának és ingóvagyonára kivetett adójának 7 százalékat. A további években, vagyis három év eltelté után az adókötelezettség időpontjának megszűnéséig, ezeket az változó járulékokat felére szállítják le.

Azok az ifjak, akik tanulmányaik folytatása céljából kaptak haladékat a katonaságtól, a fenti alap- és változó összegben kívül évenként előzetesen még 2000 leies pótdíjat is kötelesek fizetni, ha az ország főiskoláin végzik tanulmányaikat, ha pedig külföldön tanulnak, akkor a pótdíj évi 8000 lei. Ezek részére a hadvezetőség csak akkor ad haladékat, ha felmutatják a fenti összegek kifizetését igazoló nyugtát.

A törvény kimondja, hogy

a hadmentességi díj megfizetéséért a hadköteles és annak szülei egyetememen felelősek, vagyis a tartozások mindkettőjükön behajthatók végrehajtási úton.

JÚNIUS 10-IG KELL BEADNI A VALLOMÁSI ÍVEKET

Ez a törvény lényege, amely — mint a fentiekben kitűnik — súlyos terhet ró a katonai szolgálat alól ideiglenesen, vagy véglegesen felmentettek. A hadmentességi adót az érdekeltek vallomása alapján vetik ki. Erre a célra hivatalos nyomtatványokat bocsát ki a pénzügyminisztérium (A. és B. minta), amelyeken rajta vannak a kitöltéshez szükséges utasítások.

A kitöltött vallomási íveket június 10-ig kell beadni az illetékes kerületi adóhivatalokhoz. A kivetett adót közlik az illetőkkel s azt 15 napon belül meg lehet fellebbezni, de ha az érdekeltek három hónap alatt nem fizet, úgy az adó bírói úton hajtják be, azonkívül a hadkiegészítő parancsnokság sem látmozza az illetők könyvecskéit és megtagadja az elhalasztási, felmentési, stb. kérvények kedvező elintézését is.

A hadmentességi adó 1939. április elseje időponttal lépett életbe.

A bizományi szerződések repülőbélyegilletéke

A bizományi szerződések aviatikai bélyegilletékével kapcsolatban az Aviatikai Alap pénztára rendelkezést adott ki, amely szerint úgy a szóbeli, mint az írásbeli árúbizományi szerződés egy ezreléke aviatikai bélyeg alá esik, amely összeg a bizományi szerződésben megállapított maximális árúhitel összege után fizetendő. Ha megállapítást nyer, hogy a bizományi szerződés végrehajtásának ideje alatt ezt a hitelkeretet növelték, úgy az eredeti és a tényleges árúhitel közötti összeg után is le kell róni az egyezrelékes aviatikai bélyegilletéket. A bizományi szerződésekkel kapcsolatos árúátadások törvényesen bélyegzett számlákkal eszközölhetők. A bizományi árúátadásának elszámolása 2 leies fix aviatikai bélyegilleték alá esik.

AZ MÁR MAS.

Krausz elmegy a rabbihoz és elpanaszolja, hogy a felesége nem akarja szeretni.

— Menj el a Krausznéhoz — mondja a rabbi a bóchernek — és add át neki az üzenetemet, hogy azonnal jöjjön ide.

A bócher csakhamar visszatér Krausznéhoz és a rabbi szigorúan rá szól Krauszra:

— Nahát, most itt előttem öleid, csókold, szeresd.

Krausznak sem kell kétszer mondani, alaposan ölelgetni, csókolgatni kezdi az asszonyt, aki pedig ugyancsak lelkesen viszonzza a sok gyendédséget.

— Te csirkefogó, gazember, — mordul most rá a rabbi Krauszra — hiszen ez az asszony kezes, mint a bárány és csodamód szeret téged.

— Igen, — szól Krausz — az meg lehet, csak hogy ez az asszony Krausz Izidorné, én pedig Krausz Samu vagyok.

A borbélyok borraival és a társadalombiztosító pénztár

A timisoarai társadalombiztosító pénztár ellenőrei megjelentek a borbélyüzletekben és újonnan megállapították a borbélysegédek betegsegélyző-járulékát. Az ellenőrök a járulékokat lényegesen felemelték, azzal az indoklással, hogy a borbélyok nemcsak bért, hanem borraivalót is kapnak. Egyébként három csoportba osztották az üzleteket s az egy csoportba tartozó üzletek valamennyi alkalmazottja számára egyforma járulékokat szabtak meg. Az újítás most a borbélymesterek céhe is foglalkozott, amennyiben a mestereket is érinti az ügy, a betegsegélyző járulékok felét ők tartoznak viselni. A borbélycéh küldöttsége megjelent a társadalombiztosító igazgatóságánál és előadta, hogy a borraivalót nem lehet alapul venni a járulékok kivetésénél. Más a helyzet Bucurestiben, ahol a borbélysegédek a forgalomból százalékos rendszer alapján részesedést kapnak — nálunk a borraivaló gyér és bizonytalan. Viszont az is tény, hogy ugyanabban az üzletben nem egyforma béreket kapnak a segédek s így az új kivetés milder tekintetben nem megfelelő. Kérték a borbélymestereket, hogy a járulékok kiszabásánál a személyzeti bérjegyzék legyen mérvadó. A társadalombiztosító igazgatósága a maga részéről elfogadta ezt az érvelést és kijelentette, hogy Bucurestiben érdeklődik további mihez tartás végett. Amíg pedig az ügyet tisztázzák, az eddigi — régi — betegsegélyző-járulékok maradnak érvényben, tekintet nélkül az ellenőrök által eszközölt új kivetésekre.

GYANUS HIR.

Két orosz ember beszélget és az egyik elmond valami külpolitikai hírt.

— Igaz ez — kérdi a másik — vagy csak az újságban olvastad?

A SZÜKSÉGES IGAZOLÓ IRATOK NÉLKÜL SENKI SE MENJEN MÁS VÁROSBA BUNKÁT KERESNI.

Oradea polgármesteri hivatala Someș-tartomány királyi helytartóságának 15589—1939 számú rendelkezése alapján közli a város lakosságával, hogy azok, akik más városba utaznak munkát keresni, ne induljanak el az igazolásukra szükséges iratok nélkül. Így legyen náluk a személyazonossági igazolvány, katonai könyvecske, kijelentőlap (certificat de părăsirea domiciliului). Igazolói iratok nélkül sehol sem nyerhetnek elhelyezést és kiteszik magukat annak, hogy visszaküldik őket lakóhelyükre.

Már csak néhány napig lehet az új iparigazolványokat kiváltani

A munkakamarák nemrégiben felhívást intéztek az önálló ipart folytató mesterekhez és figyelmeztették őket, hogy haladéktalanul váltsák ki az új iparigazolványt. Az eredeti határidőt, amely tudvaleg május 15-ike volt, meghosszabbították, hogy alkalmat adjanak az iparigazolványok kiváltására mindazoknak, akik eddig azt különböző

okok folytán eddig még nem tudták kiváltani. A kérvényhez mellékelni kell: két darab fényképet, egy 200 leiről szóló nyugtát a betegsegélyzőtől, valamint egy 27 leies okmány- és 2 leies repülőbélyegget. Ugyiszintén mellékelni kell még a főorvosi hivatal engedélyét is.

A nemzeti munka védelméről szóló törvény „román” elnevezés alatt román állampolgárt ért

A Someș-tartományban működő különböző magánalkalmazotti szervezetek egyetlen céhbe való tömörítése alkalmával Clujon tartott közgyűlésen részt vett dr. Chirila Ioan, munkaügyi vezérfelügyelő is, aki a közmunkaügyi minisztérium képviselőjeként egy felszólításra válaszolva fontos kérdést tisztázott a román személyzet vállalati alkalmaztatásáról szóló törvény alkalmazásával kapcsolatban. Chirila dr. vezérfelügyelő a következőket mondotta:

— A nemzeti munka védelméről szóló törvény előírja a vállalatoknak, hogy 80 százalékban román alkalmazottat tartanak, de a „román” szó alatt

nem etnikai román származású egyének, hanem román állampolgárságú egyének értendők. A törvény 20 százalékban engedélyezi idegen elemek alkalmazását, akik alatt nem kisebbségű származású román állampolgárokat értünk, hanem olyanokat, akik a határokon túlról, mint idegen állampolgárok dolgoznak román területen. Nincs tudomásom arról, hogy ilyen, félreértési alapon valakit is elbocsátottak volna valamely vállalattól, de ha ez tényleg megtörtént, minden erőmmel azon leszek, hogy az ilyen visszaéléseket megszüntessük és a megtörténteket haladéktalanul orvosoljuk.

A nyilatkozatot gazdasági körökben általános megnyugvással fogadták.

Külön engedélyt kell beszerezzenek a vállalatok, ha utazóik útján akarják követeléseiket behajtani

A pénz egyik helységről a másikba való szállítása a posta monopóliumát képezi. — Az engedélyt kapott vállalatok 0.75 ezrelék illetéket fizetnek a postának.

A közelmúlt napokban nagyfontosságú rendelet érkezett az aradi postafőnökséghez a posta vezérigazgatóságtól. A rendelet a múlt évben megjelent postatörvény második szakaszának a végrehajtására vonatkozóan tartalmaz magyarázatokat és utasításokat. A postatörvény végrehajtási utasítása tudvaleg még nem jelent meg és addig is, amíg ez napvilágot nem lát, egyes fontos szakaszok alkalmazására vonatkozóan a posta vezérigazgatósága magyarázó rendeletet bocsát ki és a posta szervei ezek alapján hajtják végre a törvényt.

Egyik ilyen magyarázó rendelet a törvény második szakaszával foglalkozik. Ez a szakasz határozza meg a postamonopóliumot, valamint mindazokat a szolgáltatásokat, amelyek ennek a monopóliumnak tárgyát képezik. A posta vezérigazgatóságtól érkezett rendelet ennek a szakasznak alkalmazására vonatkozóan tartalmaz utasításokat és leszögezi, hogy a pénzüsszegek egyik helységről a másikba való szállítása is — az említett második szakasz értelmében — a posta monopóliumát képezi. Így tehát megszűnik a különböző ipari és kereskedelmi vállalatoknak az a joga, hogy a más helységeken lévő követeléseiket utazóik útján hajtásák be, illetve

tilos az utazóknak az így behajtott összegeket magukkal hozni, hanem az említett összegeket postán kell feladni.

SZORAKOZOTT SKÓTNÉ.

A skót felesége átmege a szomszédhoz és azt mondja:

— Elhoztam a tojást, amit tegnap kölcsönkértem.

— De hiszen én két tojást adtam kölcsön magának — feleli a szomszéd.

— Ugy, csodálkozok a skótnő — akkor valószínűleg elszámoltam magam.

EZ IS GYÓGYSZER.

Egyik kereskedő barátunk bejött a minap a kávéházba és panaszkodott, hogy rettenetesen fáj a feje. Mindenféle tanácsot adtunk neki, mire látálag megnyugodva így szólt:

— Csak legalább kitehetnék a kirakatomba egy táblát: „Fogfájás miatt végkiárósítás.”

Abban az esetben, ha a postai feladást el akarják kerülni és a behajtott összegeket mégis személyesen akarják haza hozni, a vállalat erre külön engedélyt kell, hogy kérjen a posta vezérigazgatóságától. Az engedély iránti kérvényt a helyi postafőnökséghez kell beadni és az átlagban behajtott összegek arányában biztosítékot kell letétbe helyezni. Miután pedig a vállalat az engedélyt megkapta, a behajtott összegek 0.75 ezrelékét illetékként a postához kell befizetni.

Az említett rendelet már végrehajtásra is került és megkezdtek az alkalmazás ellenőrzését. Hatósági közegek az utóbbi napokban a vonatokon igazoltatásokat folytattak és az iránt érdeklődtek, hogy vannak-e a vonatokon hivatásos utazók, akiknél vállalatuk számára behajtott összegek vannak. Az érdekelteket az igazoltatás után felszólították, hogy a legközelebbi állomáson vállalatuk számára postán adják fel a behajtott összegeket.

Ez az intézkedés főképpen a kis tőkével rendelkező vállalatok számára hátrányos, mert ezek szempontjából sokszor az esedékes kifizetések miatt rendkívül fontos, hogy az utazójuk által behajtott összegeket minél előbb például a szombat esti heti fizetések fedezésére megkapják, míg abban az esetben, ha az összegeket postán kell feladni, néhány nap telik el sokszor, amíg az összeghez juthatnak.

Ami pedig az engedély beszerzését illeti, a biztosíték letétbe helyezése, valamint a 0.75 ezrelékes illeték vállalása szintén költséget jelent.

A rendelettel kapcsolatban az „Az Iparos” munkatársa beszélgetést folytatott Furnica Alexandru aradi postafőnökkel, aki a következőket mondotta:

— A postatörvény második szakasza értelmében pénzbehajtó szolgálat szervezése, illetve ennek a szolgálatnak rendszeres lebonyolítása a posta monopóliumát képezi. A posta vezérigazgatósága által kiadott magyarázó rendelkezés felhívja a figyelmet arra, hogy mindazokban az esetekben, amikor a vállalatok utazóik által hajtják be követeléseiket és az utazók a behajtott összegeket egyik helységről a másikba utazva magukkal viszik, ez a pénzbehajtó szolgálat rendszeres megszervezését jelenti s mint ilyen csak a postavezérigazgatóság külön engedélyével végezhető. Mindezekre való tekintettel az érdekeltek helyesen teszik, ha a szükséges engedélyt a posta vezérigazgatóságától beszerezik.

A cluji munkakamara tájékoztatója a nyári záróráról

A munkügyi minisztérium rendelkezése értelmében május 15-től az üzleti életben a nyári záróra rendszer lépett életbe. A cluji munkakamara ennek kapcsán az alábbi magyarázó közleményt adta ki:

1. Azok az üzletek és üzlethelyiségek, amelyek kézműárút, divatcikkeket, bőrárút, kalapokat, szőnyegeket, szövetárúkat, utazási cikkeket, keféket, ládákat, fehérneműt, cipőt, ruhákat, ékszereket és órákat, ezüstműveket, fémárúkat, műtárgyakat, szőrméket, esernyőket, takarmányt és magvakat, bútorkat, kárpitos-cikkeket, vasárút, üveg-cikkeket, háztartási cikkeket, kályhákat, fát, sportcikkeket vagy automobilt, meszet vagy cementet, illatszert és gyógyárút, fegyvert, kerékpárokat, ipari gépeket, építőanyagokat, technikai cikkeket, festékeket, gyapjúkat, gyapotárút, könyveket, hangszereket, fényképezési cikkeket árulnak,

május 15-től kezdve szeptember 1-ig reggel 8-tól déli 1-ig és délután 4—7-ig tarthatnak nyitva. Szombaton és ünnepek előestéjén este 8 órakor van a záróra.

Szeptember 1-től május 14-ig ismét a régi munkarend szerint, délelőtt 8—1-ig és délután 3—7-ig tarthatnak nyitva. Szombaton és ünnepek előtt a záróra este 8 órakor van.

A PIACÉRI ÜZLETEK ÉS SÁTRAK ZÁRÓRAJA

Azok az üzletek és sátrak, amelyek a piac-tereken vannak és textilárúkkal, készruhával, rövidárúval, falusiaknak való lábbelik eladásával, edény- és üvegárúkkal foglalkoznak, május 15-től szeptember 1-ig reggel 8—1-ig és délután 3—ig tarthatnak nyitva, azzal a feltétellel, hogy ezen üzletek alkalmazottai csak délután 4 órától kezdve teljesíthetnek szolgálatot. A fűszer- és vegyeskereskedések, amelyek a külvárosokban vannak, reggel 6-tól déli 1 óráig és délután 4-től este 8-ig tarthatnak nyitva. Szeptember 1. és május 14-ike között terjedő időben pedig reggel fél nyolctól 1-ig és délután fél 4—8-ig működhetnek. A belvárosi vegyeskereskedések, fűszerekek és csemegekereskedések május 15-től szeptember 1-ig reggel 7-től déli 1-ig és délután 4—8 óráig tarthatnak nyitva. A piactéri fűszer- és vegyeskereskedések reggel 7—1-ig és délután 3—7-ig tarthatnak nyitva. Szeptember 1-től május 14-ig terjedő időben pedig reggel fél 8—1-ig és délután 3—8-ig tarthatnak nyitva, szombat este és ünnepek előtt esti 8 óra a záróra.

ZÁRÓRA A HÜSIPARI ÜZLETEKNÉL

A hentesárúüzletek május elsejétől szeptember 30-ig reggel 7—1-ig, délután 4—8-ig, október 1—április 30-ig fél 8—1-ig és délután fél 4—8-ig tarthatnak nyitva. Vasárnap egész év folyamán reggel 7—10 óráig nyithatnak. A mészárszékek és halárúdnak május 1-től szeptember 30-ig reggel 6—1-ig és délután 4—8-ig, október 1-től április 30-ig reggel fél 7—1-ig és délután 4—8 óráig tarthatnak nyitva. A mészárszékek október elsejétől április hó 30-ig vasárnaponként zárva tartanak, május 1-től szeptember 30-ig viszont vasárnaponként reggel 6—10 óráig nyithatnak. A halkereskedők egész évben nyithatnak reggel 6—10 óráig vasárnap.

A BORBÉLY- ÉS FODRASZIPAR

A borbélyok május 15-től szeptember 1-ig reggel 7—1-ig és délután 4—8-ig nyithatnak. A fizetési alkalmazottak azonban reggel csak fél 8 órakor kell bemenjenek. Szeptember 1-től május 14-ig terjedő időszakban reggel 7—1-ig és délután 3—8-ig tarthatnak nyitva, fizetési alkalmazottak azonban reggel fél 8 órakor kell kezdjék a szolgálatot. A fodrászok munkaideje hasonló, azzal a különbséggel, hogy a fizetési alkalmazottak reggel fél 9 órakor kezdik a munkát. Szombaton és ünnepek előtt a borbélyok és fodrászok este 11 órakor zárnak. Azok a borbélyok és fodrászok, akik vasárnap délelőtt nyitnak, szombaton este 8 órakor kötelesek zárni. Május elsejétől szeptember elsejéig a borbélyok, fodrászok és manikűrösök, a munkügyi vezér-

felügyelősen kötött egyezmény értelmében, vasárnap zárva tartanak.

A CUKORKA-, GYÜMÖLCS- ÉS VIRAG- ÜZLETEK KÉT CSOPORT ALKALMA- ZOTTAT KÖTELESEK TARTANI

Azok a cukorkaüzletek, amelyek belföldi gyümölcsöket nem tartanak eladásra, egész év folyamán reggel fél 9—1-ig és délután 3-tól fél-tíz-ig tarthatnak nyitva. Azok a cukorkaüzletek, melyek belföldi gyümölcsöket is tartanak eladásra, reggel fél 9-től este fél 10 óráig tarthatnak nyitva, déli zárás nélkül, azonban kötelezve van-

nak arra, hogy két csoport fizetési alkalmazottat tartsanak és kötelesek kifüggeszteni név szerint az alkalmazottak csoportját, munkaidejük megjelölésével. Vasárnap és törvényes ünnepnapokon is hasonló a zárórájuk és kötelezve vannak arra, hogy a személyzetnek a hét folyamán a vasárnap, vagy ünnep helyett másik szabad napot adjanak. A gyümölcskereskedéseknek és sátraknak hasonló a zárórája. A virágüzletek egész évben reggel fél 8—2 óráig és délután 4—9-ig tarthatnak nyitva. Szombaton és ünnepek előtt este 10 óra a zárórájuk. Vasárnap, valamint a törvényes és vallási ünnepnapokon reggel fél 8-tól este 8-ig, déli szünet nélkül, nyitva tarthatnak, azonban kötelesek alkalmazottaiknak megfelelő ebédidőt adni, valamint a hét folyamán az ünnep, vagy vasárnap helyett egy másik szabadnapot.

Mit kell érteni a számla bélyegköteles értéke alatt?

A közgazdasági életben és pénzügyi hatóságok előtt rég vitatott kérdés a számlák bélyegzése. Nem régiben még a pénzügyi hatóságok országsszerte azt kívánták, hogy a számlák bélyegköteles összege az az összeg, melyben a bélyeg is benne foglaltatnak, vagyis hogy

a bélyegek összege után is bélyeg jár,

mert a számla teljes összege az, melyben már a bélyeg is benne foglaltatnak. Vagyis amennyi kerül az árú, amennyiért a bélyegekkel együtt kiszolgáltatott.

Természetes, hogy az értelmezés ellen úgy a kereskedelmi tevékenység, mint pedig a szaklapok is állandóan tiltakoztak.

A törvény szövege értelmében az okmány után jár illeték, ezzel szemben a pénzügyi közegek a forgalmi adó alkalmazásának módjára — mely az árú után vettetik ki — azt kívánták továbbra is, hogy a bélyegek után is számoltassák az illeték.

Az 1939 április 1-én kelt és a bélyegtörvény módosító rendelet a 602.642 számú körrendelettel véget vetett ezeknek az értelmezéseknek a pénzügyminisztérium ugyanis ez alkalommal arra hívta fel a pénzügyi hatóságok figyelmét, hogy

a bélyeg-törvény 14. pontjának 15-ik szakaszában előírt illeték, 0.40 százalékos hozzájárulással külön a számlákra kivetett illeték.

Még evvel sem volt a dolog elintézve, mert a Nemzeti Légügyi Alap hatóságai viszont azt kívánták, hogy a repülőbélyeg, mely 0.30 százalék, azok után a bélyegek után is számítsák, melyeket a számlákra leróttak. Tudnivaló, hogy a töredékek is teljes ezer leinek számítanak, igen sok esetben megtörtént, hogy a lerovandó repülőbélyeg az ily értelmezés által lényegesen emelkedtek.

Most már azonban a Nemzeti Légügyi Alap is tisztázta a kérdést. 5302 számú rendeletével ugyanis végleg rendezte a repülőbélyeg lerovásának kérdését, még pedig a következő módon:

„A 0.30 százalékos repülőbélyeg a számla értéke után lerovandó le, ami alatt

az árú eladási értéke értendő, a csomagolási költségekkel és fogyasztási adóval együtt.

viszont minden más illeték vagy bélyeg — állami vagy repülőbélyeg — hozzászámítás nélkül. Természetes, hogy ebből az összegből is kell levonni azt a rabatot, — engedményt — melyet a számlázás pillanatában nyújtanak a vevőnek.”

A Nemzeti Légügyi Alap a fenti körrendelet által végleg és félreérthetetlenül rendezte a repülőbélyeg kérdését, még pedig úgy, hogy a repülőbélyegköteles összegbe nem számíthatók bele se a kincstár részére lerovandó bélyegilletékek, sem pedig a repülőbélyeg.

A gabonasilók építéséhez a Resita és a Sodronyipar szállítja a betonvasat

Emlékeztet, hogy a kormány nagyszabású gabonarakatári hálózat kiépítését határozta el a kedvezőbb termésértékesítés érdekében. Tekintettel arra, hogy az aratás ideje közeledik és állandóan erős külföldi kereslet mellett az ideiglenes gabonatermés is jön az ígérkező, a tervezett gabonasilók építésének megkezdése sűrűsödött. A napokban megkötött angol—román gazdasági szerződésben biztosított 5 millió fontnyi garancia kölcsön jelentős részét is a gabonarakatárak építésének és működésének finanszírozására akarja fordítani a kormány. Ezzel kapcsolatban a kikötői és folyamhajózási igazgatóság, amely a gabonasilók építésére és kiaknázására a megbízást kapta, nemrég árlejtést tartott a rakatárak építéséhez szükséges betonvas egyrészének beszerzésére. Az árlejtés eredménye alapján a nevezett igazgatóság most megkötötte a szerződést, amelynek alapján a Resita 606 tonna betonvasat szállít 6.787.200 lei értékben, míg 185 tonna vasat a Sodronyipar Rt. fog szállítani 2.722.000 lei értékben.

*A modern üzletember halad a korral, üzleti útjait
leggyorsabban és leggazdaságosabban repülőgépen
bonyolítja le.*

Vegye igénybe a LARES repülőtársaság gépeit

*Teljes biztonság és kényelem a LARES gépein.
Atlanoó járatok: Bucuresti—Arad—Budapest—Prága
—Berlin, Arad—Timisoara—Turnu Severin—Craiova
—Turnu Magurele—Bucuresti. Bővebb felvilágosítást ad a
LARES iroda Arad, volt Palace kávéház. Telefon: 24—85 szám.*

Az ideiglenes alkalmazottak gázálarca

A gázálarcokra vonatkozóan e sorok írásáig nem jelent meg újabb intézkedés, ami azt jelenti, hogy május 31-ig minden főnöknek kötelessége volt gondoskodni úgy a saját, mint alkalmazottai részére gázálarcok beszerzéséről. A légvédelmi minisztérium 14.185. számú rendelete szerint, amely a határidőt május 31-ig meghosszabbította, nem kell gázálarcot beszerezni a bányákban dolgozó, útépítésnél foglalkoztatott, vagy erdőipari alkalmazottak számára, — azonban csak a fizikai munkásokat illeti meg ez a mentesség, az irodákban dolgozó személyzetet el kell látni gázálarccal. Az ideiglenes alkalmazottak részére azt a kedvezményt biztosították, hogy ha az illetők napidíja 50 leien alúl van, akkor a gázálarc értékét tizenkéthavi részletben lehet levonni, ha napszámuk 5—100 lei között mozog, akkor 8 havi részletben, 100 lei napidíjjal pedig 6 havi részletben. A levont összegeket a munkaadó gyűjti össze és csak akkor veszi meg az alkalmazott számára a gázálarcot, ha az egész vételárát már megkapta. Abban az esetben, ha az ideiglenes alkalmazott előbb lépne ki állásából, visszaadja a munkaadó a levont összegeket, de egyszersmind figyelmezteti a munkást, hogy az új munkahelyén azonnal fizesse be, annál is inkább, mert október 30-ika után csak akkor kaphat alkalmazást, ha igazolja, hogy gázálarca van.

NAGYON HELYES.

Mandula azt mondja a kis Pityű házitartójának:

— Úgy veszem észre, ez a gyerek nem halad semmit.

— Dehogyan is nem — mondja a házitartó. — Na, kérdezz tőle valamit, hadd lássam, hogy felel.

A házitartó erre felad a gyereknek egy kérdést:

— Mondjál nekem, Pityű, egy közmondást. A gyerek hallgat.

— Nagyon helyes — mondja a házitartó — hallgatni arany.

ÉPÍTKEZESI MUNKÁLATOK.

Nagyobb építkezési munkálatokra hirdet versenypályázatot Timis-tartomány kormányzósága. A munkálatok átalakítási, kőműves-, vasbeton-, műkö, lakatos-, mázó-, festő-, villany- és vízvezeték-szerelési munkákra oszlanak. A költségvetési előirányzat 19,356.000 lei. Az árlejtést június 10-én tartják meg.

Módosítják a társadalombiztosító törvényt

A kormány az elmúlt év folyamán elhatározta, hogy a munkásházépítő akció nagyobb lendülettel hajtja végre. A bucaresti munkásnegyed azóta már fel is épült és az új bérházakat őszel át is adták rendeltetésüknek. Ugyanakkor bejelentette Ralea munkügyi miniszter, hogy ezt az akciót nem fogják egyedül a fővárosra korlátozni, hanem a nagyobb vidéki ipari centrumokban, így Erdély területén Clujon, Timisoarán, Brasovban, és a Jiu-völgyében is hozzáfognak a munkásnegyedek kiépítéséhez. Clujra vonatkozólag elkészült a munkaterv és azt pár héttel ezelőtt közbe is tették. A munkaterv szerint Ardeal fővárosában mintegy 150 kisebb munkásházat hoznának tető alá olyképpen, hogy ezek a házak külön negyedet képeznek. A bucaresti munkásházak építési költségeit nagyrészt a betegsegélyező pénztár nyugdíjalajából fedezték.

A kormány most elhatározta, hogy ezeket az alapokat a jövőben fokozottabb mértékben fogja igénybevenni erre a célra. Evégett már el is készült az 1938 december 22-én életbe léptetett új társadalombiztosítási törvény 120. és 121. szakaszainak

módosítására vonatkozó törvénytervezet. A jelenlegi törvény ugyanis pontosan megállapítja, hogy a munkásbiztosító pénztár nyugdíjalapjait, milyen befektetésekre szabad felhasználni. Az 1938 decemberi törvény értelmében ezek az alapok 20 százalékban állampapírok, 35 százalékban ingatlanok vételére, 25 százalékban munkásházak építésére fordíthatók, míg az alapok 20 százaléka készpénzben kell elhelyezni a Banca Nationalánál. A most elkészült és rövidesen életbelépő módosító törvény ezt az arányt megváltoztatja olyképpen, hogy a nyugdíjalapokból nagyobb hányadot fognak munkásházak építésére felhasználni. Ezek a házak természetesen a nyugdíjalapok tulajdonát képezik és a munkások csak bérleti formában fogják használni őket, igen mérsékelt bérek mellett. A módosító törvénytervezet jelenleg a törvényelőkészítő tanács harmadik szekciójában tanulmányozza és így a tervezett rövidesen életbe is lép. A kormánynak az a célja, hogy a nyugdíjalapok tőkájének felhasználásával még a tavasz folyamán megkezdhesék az egyes ipari központokban, közöttük Clujon is, a munkásnegyedek építési munkálatait.

A már meglévő ingatlanokon is végre kell hajtani a gázvédelmi intézkedést

Annak idején részletesen ismertettük a Hivatalos Lap 1939. március 3-iki számában megjelent rendkívüli fontosságú törvényt, amely az aktív és passzív légvédelem megszervezéséről szól. Ennek a törvénynek 16. szakaszának e) pontja többek között úgy intézkedik, hogy a köztereken és fontosabb uccakereszteződéseknél lévő régi épületeknél is beton menedékhelyet kell építeni, amely teljes biztonságot nyújt legalább is 100 kgr súlyu bomba telitalálata ellen és gáz ellen. E törvény alapján több város építészeti ügyosz-

tálya már meg is kezdte a figyelembe veendő ingatlanok összeírását. Az építkezések költségei a 22. szakasz szerint az ingatlantulajdonosok terhére esnek. A törvény életbelépése után egy központi bizottság alakult a légügyi minisztérium mellett, amely hat hónap alatt kidolgozza a végrehajtandó munkálatok tervét. Határozatát közli a helyi hatóságokkal és a törvény életbeléptetésétől számított 2 év alatt már be is kell fejezni az összes menedékhelyek építését. Ha a vállalat vagy ingatlan tulajdonos nem hajtja végre az előírt munkálatokat, akkor helyette az illetékes polgármesteri hivatal fogja át a fél költségére elvégezni. Ebben az esetben azonban a készíadásokon felül még 20 százalék felárat is számít fel. Amint látjuk tehát, a betonfedezékek építése csak akkor válik kötelezővé, ha erről a felet a Központi Bizottság hivatalosan értesíti.

ERTHETŐ VALTOZÁS.

- Hallottam, megházasodtál!
- Igen, mert nem ízlés a vendéglő koszt.
- És most?
- Most izlik

Gyermekkori emlék

Írta: ORBÓK ATTILA.

Szakácsnak, a szatócsnak szüleim házával szemben volt a boltja. Sötét, boltelhajtásos üzlethelyiség volt, amelyből három lépcsőn át lehetett a lakásba jutni, amelyet kekeny üvegajtó választott el.

Szakács bácsit mindig irigyeltem. Egész nap ott ült a tarka cukorkásüvegek és a finom csomagok között. Emelyítő illatú édes pálinkákat is árult és sokszor láttam, hogy amikor egy-egy vevő felhörpintett egy-két pohárka likőrt, ő is ivott. Neki nem kellett fizetnie érte. Az én együgyű gyermekfantáziámban Szakács bácsi a világ legboldogabb emberévé magasztosult.

Szakács bácsinak felesége is volt a egy kisleánya, Kati. Az asszonyt ritkán láttam. Méltóságteljes külsejű, vöröshajú, szép nő volt. Puccosan öltözködött.

Egyszer hallottam, amikor az üzlet előtt Sóter a részeges kőműves mesélte Csengődi városi kertésznek hogy Szakács mindent az asszonytól kapott, amikor megnősült.

— Nem volt még egy jó nadrágja sem — mondta Sóter. — Az apósa meghalt, akkor ment hozzá az asszony.

— Miért nem maradtak a fűszerüzletben? — kérdezte Csengődi.

— Sok adósság maradt az öreg után — válaszolta a részeges kőműves. — Nagy dáma volt már leány korában az asszony. El kellett adni az üzletet. Csak éppen annyi pénz maradt, hogy Szakács megvehette ez a kis szatócsboltot. De még ez is nagy szerencse volt ráérvé.

— Aztán szeretik egymást? — kérdezte a kertész.

A kőműves vigyorgott, rekedten nevetett és legyintett a kezével:

— Szakács szereti... De nekem nem kellene egy ilyen nagy dáma!... Hiszen ez félnapon át pucválja magát és aztán félnapon át a városban flangéroz... Szakács meg törli magát, hajnalról késő estig... Szegény bolond...

Nem sokat értettem meg akkoriban ebből a beszélgetésből. Mindössze annyit, hogy Szakácsnak egy jó nadrágja sem volt és most mégis annyi cukrot ehetik és annyi likőrt ihatik, amennyit éppen akar. Ez pedig elég a boldogsághoz, — gondoltam gyermekfejjel.

Mondtam is a kis Katinak, hogy „de jó dolgok van!” Kati azonban váltig rősködött, hogy nekik nincsen jó dolguk, mert nincs olyan szép kertjük, mint nekünk. Meg azt is megmondta egyszer:

— Neked jobb mamád van, mert a te mamád még nekem is uzsonnát hoz a kertbe.

— Hát a te mamád nem ad neked uzsonnát? — kérdeztem.

— Nem, — mondta Kati szomorúan. — Nekem mindig a napám ad uzsonnát, a boltban. Kenyeret és sajtot.

Kati a kávé szerette.

A kisleány a kedvencem volt. Sokkal jobban kedveltem őt, mint fiúpajtásaimat. Leginkább azért, mert Kati mindig megcsodált engem és sárga doboz férfihírnégomnak nagyon hízelgett a szőke hajú, búzakékszemu kis Kati hódolata.

Kis pajtásom volt az én állandó közönségem. Kora tavasztól késő őszig, amikor csak lehetett, áthívtam nagy, kétholdas kertünkbe, az én gyönyörű bírodakmamban és bravuros hőstetteimmel szó-

rakoztattam. Kertünk a Kisszamos szelte át. Levettem a cipőmet és mezitláb végigmentem a híd korlátján, élet-halálveszedelmek között. Vagy felmásztam a felbőrkarcoló jegenyék csúcsára. Nyáron meg átusztam a gyors sodrású vizet. Vagy gyöngyhalászatot rendeztünk. Kati bedobott egy követ a vízbe és én felhoztam.

És a kisleány tágranyit szemmel, őszinte csodálattal nézett rám, a rettenhetetlen hősré.

A pajtásaim, ha úgy néha eljöttek hozzám a kertbe, utánam csinálták bravurjaimat. De Kati csöndesen ült a gyepon és bámulta merészességemet. Én félttem. Egyszer lepottyantam az egyik jegenye tetejéről. Ágról ágra estem. A gallyak véresre karcolták az arcomat. Ősz volt. Szerencsémre az őszegereblyézett falevélbuckára estem. De még így is félig ájultan kerültem el. Kati az ölébe vette a fejemet, zsebkendőjével szárítottatta a sebeimet és potyogtak a könnyei.

Édesanyám meglepett minket. Már akkor egészen magamhoz tértem. Alaposan összeszidott. A kis Kati megcirógatta és megcsókolta.

Boldog voltam, hogy édesanyám szereti kis pajtásomat.

Amikor magunkra maradtunk, azt mondtam Katinak:

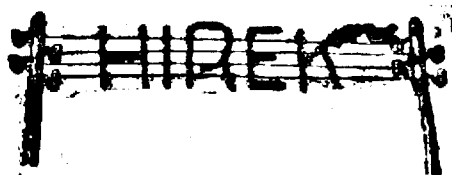
— Ha megnövök, elveszlek feleségül, mert te egy hü nő vagy...

Kati hálisan nézett rám és csak annyit mondott:

— De akkor igérd meg, hogy nem mászol többet a jegenyefákra.

Megígérttem. Gondoltam: az még nagyon messze van, addig jól kimászálhatom magamat.

Kézenfogva mentünk át a nagy kerten. Szakács bácsi komoran ült a petróleolámpa mellett a boltba.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és Működőhivatal — Redaction und Administration:

Hirdetések négyzetcentimétere 6 lei. Éves kötetért árengedmény.

Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon. Működő Brătianu 18.

Clujiak is kaptak hiteleket a Kisiparosok Hitelintézetétől

A kisiparosok nemzeti hitelintézete, amelynek célját olcsó kisipari hitelek folyósítása képezi, tevékenységét, ha kisebb mértékben is, a fővároson kívül az egész országra kiterjesztette. Így a napokban cluj-i kisiparosok is kaptak kölcsönt a hitelintézetből, első helyi bekebelezés mellett.

VESZEDELMEK FÜRDŐI EMLEK.

Pinty és Ponty találkoznak a tengerparton. Pinty egy üvegbe tengervizet mer.

— Mit csinálsz? — kérdezi Ponty.

— Látod, tengervizet viszek haza magamnak.

— Akkor figyelmeztetlek, hogy ne merítsd egész tele az üveget.

— Miért ne?

— Mert jön a dagály és kinyomja a dugót.

— Fuvarlevelek bélyegezése. A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelyben részletesen felsorolja, hogy a vasúti fuvarlevelek miképpen bélyegezendők. A rendelet szerint ezek az illetékek a következők: A belföldi fuvarlevél-blanketta ára 5 lei, külföldieké 7 lei, amelyekre a következő bélyegek ragasztandók: darabárúknál 500 kg. súlyig 10.50 lei (okmány, aviatikai és statisztikai) bélyeg, 501—5000 kg.-ig 18.50 lei. Vagontételeknél az összbélyegilleték a következő: 10 ezer kg.-ig 58.50 lei, 15 tonnás vagonnál 90.50 lei, 20 ezer kilóig 116.50 lei, 25 ezer kilóig 148.50 lei, 30 ezer kilóig 174.50 lei, 40 ezer kilóig 232.50 lei. Négy vagonnál nagyobb tételeknél az illeték arányosan emelkedik. A rendelet részletesen felsorolja a hiányosan bélyegzett fuvarlevelek bírságait.

— Illetékmentességet élvez a Kisiparosok Hitelintézete. A pénzügyminisztérium rendeletileg közölte a pénzügyigazgatóságokkal, hogy a Kisiparosok Országos Hitelintézete (Institutul National de Credit al Meseriasilor) felállításáról szóló törvény 27-ik szakaszának értelmében mindazok a jogi ügyletek, amelyeket az intézet köt meg a vele hitelszámlaviszonyban levő szövetkezeti alakulatokkal és intézményekkel, továbbá az ilyen intézmények és szövetkezetek alakulásával, tőkeemelésével stb. kapcsolatos egyéb formák mentesek mindenféle bélyegilleték és adó fizetése alól. A „Kisipari Alap” számlájára, vagy részére vásárolt járadék-kötvényekre ez a kedvezmény nem vonatkozik.

PRAKTIKUS MEGOLDÁS.

Mandula udvarát eléktelenítette egy csunya homokdomb. Biztatták őt, hogy horkassa el, mindjárt szebb lesz a házatája.

Végül is Mandula napszámosokat fogadott és megparancsolta, hogy ássanak az udvarán egy nagy gödört és abba hordják bele a homokot.

— És mi legyen azzal, ami a gödörből kikerül?

— Kérlek tőle.

— Annak ássanak egy másik gödört.

— Svájci áruk behozatali engedélyéhez kell a „kék” bizonyítvány. A Svájból behozandó áruk tekintetében a kontingentálási hivatal kedden új rendeletet adott ki. Ennek értelmében a svájci áruk importjához kell behozatali engedély és ennek megszerzésénél fel kell mutatni a svájci hatóságok által kiadott ugyanevezett „kék bizonyítványt” az áru származásánál. Az elvámolásnál már nincsen szükség erre a bizonyítványra, hanem csak a Banca Natională transzfervizumával ellátott számlát kell bemutatni.

— Automatikus a kompenzációs behozatali engedélyek 30 napos meghosszabbítása. Ismeretes, hogy a múlt év decembere óta a K.-import-engedélyek, tehát a kompenzációs áruk behozatalára kiadott engedélyek hatálya a hat hónapos érvényességen túl még egy hónappal hosszabbodott meg. Tekintet nélkül, hogy az áru az A. vagy B. listán vagy speciális kompenzációs listán szerepel. Ez a rendelkezés kisegíti az importőröket, akik külföldről csak a kompenzációs áru átadása után adhatják fel a Romániába jövő árut. Egyes vámhivatalok a rendelkezést úgy értelmezték, hogy a meghosszabbítást kérelmezni kell és rávezették a behozatali engedélyre. Az importszabályozó igazgatóság körrendeletet küldött most a vámhivataloknak, amely szerint a meghosszabbítás automatikus és ahhoz külön engedély nem kell.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton kéri a t. tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámkig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: V. I. Pellei Ludovic 1018, V. I. Varga Ludovic 1019, V. I. Juhász Melchiro (Menyhért) 1020, Szeles Pavel 1021, Csete Alexandru 1022, Kovács Leopold 1023, Krieglader Edmund 1024, s. l. Dusek Antoniu 1025.

In Grupa II. Csoportban: s. l. Dusek Antoniu 1077, v. l. Lakner Iosif 1078 sorszámkig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutoare de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, că achitarea în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A) Csoportban: 1107 Stefan Novák Istvánné, 1108 Iosif Hirsch József, 1109 v. l. Dimitrie Hálík Demeterné, 1110 s. l. Francisc Kolis Ferencné, 1111 v. l. Antoniu Dusek Antalné, 1112 v. l. Ioan Havetits Jánosné, 1113 Stefan Köteles István, 1114 Dotyia Cetan Eudochia.

In Grupa B) Csoportban: 1070: Ernestin Csokán Ernő, 1071 v. l. Ioan Koci Jánosné, 1072 s. l. Gheorghe Hencz Györgyné, 1073 Iuliu János Gyula, 1074 Samuil Sechermann Samuel, 1075 s. l. Ioan Mihailovici Jánosné, 1076 v. l. Melchior Juhász Menyhértné, 1077 v. l. Antoniu Dusek Antalné.

TIPOGRAFIA „HIRLAP” ARAD

— Hol a mama? — kérdezte Kati.

Szakács bácsi maga elé meredt. Vizes pohár volt előtte, amelyből áradt az átható pálinkaszag.

— Nem is jön már többet soha haza, — morogta. — Eredj, feküdj le...

Kati sírva fakadt.

Aznap este én is sírva feküdtem le. Öreg cseledünknek, Zsuzsának, elmondtam, hogy a Kati mamája világra ment...

Később halottam egyszer, amikor Zeuzsa a darabuntunknak, az öreg Mátyásnak mesélte:

— A puccos szatócsné elhagyta az urát... A szőke szolgabíróhoz költözött Apátfalvára... Az az apja a Katinak... Szakasztott mása a kisleány...

Nem értettem a dolgot. De ettől a naptól kezdve az volt az érzésem, hogy Kati árva.

Első gimnázista voltam. Nem csoda, ha már akkor reájöttem, hogy az életben a kapcsolatok nemcsak üres szavak. Láttam, hogy Katival nem sokat törődik az apja. Tudtam, hogy az anyja elhagyta. És Katit nem is neveztem másként, mint: a kis árva.

Egészen más sorsom volt, mint a kis Katinak. Pénti doktor bácsi a tél elején megvizsgált, mert fájt a hátam. Megállapította, hogy tüdőcsucshurutom van. Édesapám szomorú arccal járt-kelt egész nap. Édesanyám valósággal agyonbecézett. Két nap múlva Sziciliába utaztam vele. Kora tavasszal jöttünk vissza. Meghíztam, megerősödtem, barnára sült az arcom.

Az egész ház ragyogott a boldogságtól, amikor megérttem. Az apám nagyokat ütött a hátamra:

— Valóságos medve lett a fiunkból — mondta édesanyámnak.

Délután érkezünk haza Kolozsvárra. Már alko-

nycdott, amikor átszaladtam a szatócsboltba, hogy vizontláthaassam Katit.

Szakács bácsi most is ott ült a pulnál — vizes pohár volt előtte. Mintha el sem mozdult volna onnan az ősz óta. De nagyon megöregedett. Torzonborz szakállába ősz szálak vegyültek. A szeme mélyen beesett.

— Szeretném Katit látni, Szakács bácsi!

Reám nézett. Megijedtem a nézésétől. Pedig nem haragudott. De annyi szomorúság volt a szemében, hogy én, a gyerek megéreztem rettenetes gyász ühet a szívén.

— Várjon, Attika, — mondta nekem. — Üljön le oda a ládára.

Körülnéztem. Olyan volt az üzlet, mintha kifosztották volna.

Keserű mosoly ült a szatócs arcára.

— Már majdnem mindent elárverezek, — mondta.

Hátranyuk, levett egy nagy üveg selyemcukrot és nekem adta:

— A magáé... Ingyért... — mondta és átnyújtotta a pulton. — Aztán majd megnézheti Katit... Most az anyja van nálam...

Különös szorongást éreztem a szívem körül. Nem tudtam szólni, pedig nagyon örültem a cukornak. Leültem a ládára és vártam. A szatócs ivott. Reezketett a kezében a pohár.

Fojtott zokogás hangjait halottam a szobából. És pár perc múlva kijött a szobából a puccos dáma. A Kati anyja. Kalap nem volt a fején. Haja kuszáltna csüngött a homlokába.

Sírt. Rekadtn állt meg a pulk előtt.

— Hogy történhetett? — kérdezte fulladozó hangon.

— Elárverezték a lakást, — mondta Szakács.

fáskamrában aludtunk. Hidegek voltak az éjszákak...

— De hét miért nem szólt nekem? Miért nem üzent?! —

Szakács rekedten felnevezett:

— Mert vissza akartam adni mindent... Nem kérni... Hanem visszaadni... Visszaadni mindent, ami nem volt az enyém... Most már visszaadtam. És mehetsz, te, te...

Egy szót mondott még, amit nem értettem.

Az asszony nem válaszolt. Valósággal kitárgyolt az ajtón. Megeredt az eső, fújt a szél. A puccos dáma kiment a szélbe, esőbe. Szakács bácsi pedig ráborult a pultra és láttam, hogy rángatózik a válla.

Magamhoz öleltem a nagy cukrosüvegeit és szememet a lakásba. A szobában csak egyetlen egy, szakadt nádfonatú hintaszék volt. A sarokban pedig földreterített lepedőn feküdt anyasáma mellelen Kati.

Halott volt. Féli lehunytt pillája alól reménytelen meredt reám a szeme.

Megborzadtam. Letettem a földre a nagy cukrosüveget és kibotorkáltam a szobából.

— Szakács bácsi, mi van Katival? — kérdeztem a szatócsától.

Nem válaszolt.

Hazaszaladtam, édesanyám ölébe fúrtam a fejemet és keservesen zokogtam.

Édesanyám könnyesen vigasztalt:

— Szegény kis lurkóm. Látod, ilyen az élet.

— Azóta én is megtanultam, hogy milyen az élet. És ma már megérttem, ami Szakács, a szatócs mondott.

Megérttem, hogy, egy hűtlen asszonynak mindig mindent vissza kell adni...

Az Isten is úgy akarja...